

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA**

**Typové činnosti složek IZS při společném zásahu z pohledu ZZS
DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Vedoucí práce:

Doc. MUDr. Věra Adámková, CSc.

Vypracoval:

Bc. Václav Král

23.5. 2011

Abstract

Protection of life, health, property and environment is one of the fundamental pillars of our society. A system of cooperation and coordination of procedures during preparation of emergency response, so-called Integrated Rescue System (IRS) was established in the Czech Republic. The purpose of the system is to reduce the consequences of emergencies. Dealing with emergencies is extremely complicated and in the past were many of them solved rather impromptu.

A set of documents, called the Index of Model Activities of the Integrated Rescue System Forces was compiled to improve coordination of these forces. The Index describes organizational procedures of the IRS forces during ten cases of emergency.

However, are members of basic IRS forces familiar with these documents? Can be these documents applied in practice? What do rescue workers think of them? Are the IRS workers aware of procedures and needs of the Emergency Medical Service (EMS) staff? What is the status of the EMS within the IRS? These questions have not been adequately answered yet.

The objective of this thesis is to survey views and findings of the IRS workers regarding the above mentioned issues, evaluate possibilities to improve knowledge of these issues and to outline possible changes in the documents of the Index that would be much appreciated by the workers.

This work is based on qualitative research and uses the method of a semi-controlled interview. Respondents were chosen from each basic branch of the IRS. Their practice is variable-length and they work in the field. The thesis brings opinions and views of people who are supposed to put these documents into practice. The interviews are in the chapter called Research Results. Answers and opinions of particular issues are also compared. Results of the research are hypotheses that may be evaluated in the future by means of quantitative research.

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citovaných zdrojů. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

.....

Bc. Václav Král

Chtěl bych na tomto místě poděkovat Doc. MUDr. Věře Adámkové CSc., vedoucí diplomové práce, za příkladné odborné vedení, poskytnutí materiálních podkladů, praktickou pomoc a řadu podnětných připomínek při jejím zpracování. Rovněž bych chtěl poděkovat odbornému konzultantovi MUDr. Janu Tučkovi za odborné rady a připomínky k této práci. Velký dík patří také mým blízkým za jejich podporu a pomoc.

Obsah:

Úvod	9
1. Současná problematika typových činností IZS z pohledu ZZS.....	10
1.1 Integrovaný záchranný systém.....	10
1.1.1 Definice a pojmy	10
1.1.2 Složky IZS.....	11
1.1.3 Koordinace složek IZS.....	12
1.2 Hasičský záchranný sbor ČR (HZS ČR).....	13
1.2.1 Generální ředitelství HZS ČR	14
1.2.2 Hasičský záchranný sbor kraje.....	14
1.2.3 Jednotky požární ochrany	15
1.3 Policie ČR.....	16
1.3.1 Policejní prezidium ČR.....	17
1.3.2 Celorepublikové útvary Policie ČR	17
1.3.3 Krajská ředitelství Policie ČR.....	17
1.4 Zdravotnická záchranná služba (ZZS).....	17
1.4.1 Základní úkoly ZZS	18
1.4.2 Zdravotnické operační středisko	19
1.4.3 Výjezdové skupiny ZZS.....	19
1.4.4 Vybavení vozidel ZZS	20
1.5 Státní orgány a orgány územních samosprávních celků.....	21
1.5.1 Vláda a ministerstva.....	21
1.5.2 Orgány kraje.....	22
1.5.2.1 Organizační struktura kraje	22
1.5.2.2 Úkoly kraje v rámci IZS.....	23
1.5.3 Orgány obce s rozšířenou působností, orgány obce.....	24
1.5.3.1 Organizační struktura obce.....	24
1.5.3.2 Úkoly obce a ORP v rámci IZS.....	25
1.6 Práva a povinnosti právnických a fyzických osob při MU.....	26
1.6.1 Právnické osoby a podnikající fyzické osoby	26

1.6.2 Fyzické osoby	28
1.7 ZZS při mimořádné události	28
1.7.1 Krizový management	28
1.7.2 Krizový management ZZS	29
1.7.2.1 Struktura krizového managementu ZZS.....	29
1.7.2.2 Koordinace krizového managementu	29
1.7.2.3 Úkoly krizového managementu ZZS	30
1.7.3 Organizace činnosti na místě zásahu ZZS	30
1.7.3.1 Základní postup ZZS na místě zásahu.....	31
1.7.3.2 Velitel zdravotnického zásahu.....	32
1.7.4 Vybavení ZZS pro likvidaci hromadného neštěstí.....	33
1.8 Typové činnosti IZS.....	34
1.8.1 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně.....	35
1.8.1.1 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně z pohledu	
IZS	35
1.8.1.2 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně z pohledu	
ZZS	35
1.8.2 Demonstrování úmyslu sebevraždy	36
1.8.2.1 Demonstrování úmyslu sebevraždy z pohledu IZS.....	36
1.8.2.2 Demonstrování úmyslu sebevraždy z pohledu ZZS.....	37
1.8.3 Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému	38
1.8.3.1 Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného	
systému z pohledu IZS.....	38
1.8.3.2 Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného	
systému z pohledu ZZS.....	38
1.8.4 Letecká nehoda.....	39
1.8.4.1 Letecká nehoda z pohledu IZS	39
1.8.4.2 Letecká nehoda z pohledu ZZS	40
1.8.5 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů.....	41
1.8.5.1 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů	

z pohledu IZS	41
1.8.5.2 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů	
z pohledu ZZS	42
1.8.6 Udržení veřejného pořádku při technoparty	42
1.8.6.1 Udržení veřejného pořádku při technoparty z pohledu IZS	42
1.8.6.2 Udržení veřejného pořádku při technoparty z pohledu ZZS	43
1.8.7 Záchrana pohřešovaných osob	43
1.8.7.1 Záchrana pohřešovaných osob z pohledu IZS	43
1.8.7.2 Záchrana pohřešovaných osob z pohledu ZZS	43
1.8.8 Dopravní nehoda	44
1.8.8.1 Dopravní nehoda z pohledu IZS	44
1.8.8.2 Dopravní nehoda z pohledu ZZS	45
1.8.9 Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí	45
1.8.9.1 Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí	
z pohledu IZS	45
1.8.9.2 Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí	
z pohledu ZZS	47
1.8.10 Porucha plynulosti provozu na dálnici	48
1.8.10.1 Porucha plynulosti provozu na dálnici z pohledu IZS	48
1.8.10.2 Porucha plynulosti provozu na dálnici z pohledu ZZS	49
2. Cíl práce	50
3. Metodika výzkumu	51
4. Výsledky výzkumu	52
4.1 Přepis rozhovorů	52
4.1.1 Zdravotnický záchranář 1	52
4.1.2 Zdravotnický záchranář 2	54
4.1.3 Zdravotnický záchranář 3	57
4.1.4 Zdravotnický záchranář 4	59
4.1.5 Příslušník HZS č.1	61
4.1.6 Příslušník HZS č.2	63

4.1.7 Příslušník HZS č.3	65
4.1.8 Příslušník HZS č.4	66
4.1.9 Příslušník Policie ČR č.1	69
4.1.10 Příslušník Policie ČR č.2	71
4.1.11 Příslušník Policie ČR č.3	73
4.1.12 Příslušník Policie ČR č.4	75
4.2 Vyhodnocení rozhovorů	77
4.2.1 Vymezení pojmu „společný zásah IZS“	77
4.2.2 Četnost zásahů vyžadující součinnost IZS	78
4.2.3 Edukace k tématu dokumenty typových činností IZS.....	78
4.2.4 Uplatnění dokumentů typových činností v praxi	79
4.2.5 Navrhované změny v dokumentech Typové činnosti IZS	81
4.2.6 Úloha ZZS v rámci IZS.....	81
4.2.7 Využití automatických externích defibrilátorů (AED) u Policie ČR	83
5. Diskuze	84
6. Závěr	91
7. Seznam literatury	93
8. Klíčová slova	99
9. Přílohy	100

Úvod

Jedním ze základních pilířů naší společnosti je ochrana života, zdraví, majetku a životního prostředí. Aby následky mimořádných událostí ohrožující výše uvedené priority byly co nejmenší, byl v roce 2000 v České republice uzákoněn systém spolupráce a koordinace postupů při přípravě a řešení mimořádných událostí, tzv. integrovaný záchranný systém.

Pro zvýšení efektivity poskytovaných služeb složek IZS při společném zásahu bylo nutno vytvořit soubor dokumentů, které by ujednotily metodiku postupů při společných zásazích složek IZS. Od roku 2004 byl sestaven (a stále je doplňován) dokument s názvem Katalog typových činností integrovaného záchranného systému. Tento dokument by měl být vodítkem, jakýmsi návodem pro jednotlivé složky IZS, jak postupovat při společném zásahu. Bez systému společných postupů by jistě jednotlivé složky splnily své úkoly, avšak efektivita by byla značně snížena, proto je dokument Katalog typových činností IZS (někdy nazýván jen Typové činnosti IZS) tak důležitý. Pro potřeby ZZS Jčk byl z Katalogu typových činností vytvořen tzv. Výpis činností stanovených ZZS v katalogu typových činností IZS.

Podle těchto dokumentů by měli postupovat všichni členové jednotlivých složek IZS. Objevují se zde však některé otázky. Znají členové složek IZS tyto Typové činnosti? Byli s těmito dokumenty dostatečně seznámeni? Jelikož integrovaný záchranný systém není jednolitá organizace, ale „jen“ systém spolupráce, dochází při nutnosti společného zásahu složek IZS ke spolupráci odlišných organizací, odlišných organizačně, strukturálně, personálně, systémem vzdělávání atd. V této práci se zaměřím právě na odlišné pohledy členů základních složek IZS na dokumenty typových činností IZS a na úlohu ZZS v rámci IZS.

Tato diplomová práce ukazuje názory a pohledy řadových členů základních složek IZS na problematiku dokumentů typových činností IZS, vystihuje jejich názory ohledně potřebnosti, obsahu a formy těchto dokumentů. Vystihuje tedy pohledy lidí, kteří mají za úkol uvádět tyto dokumenty do praxe.

1. Současná problematika Typových činností IZS z pohledu ZZS

1.1 Integrovaný záchranný systém

Integrovaným záchranným systémem (IZS) se rozumí systém spolupráce jednotlivých složek, koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a společný postup při provádění záchranných a likvidačních prací (9). IZS vymezuje zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Tento zákon byl novelizován zákony 320/2002 Sb., 20/2004 Sb. Základní myšlenkou IZS je integrovat možnosti každého, kdo by, při vzniku mimořádné události, mohl přispět k vyřešení této situace, s ohledem na jeho prostředky, síly a kompetence (51).

1.1.1 Definice a pojmy

Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanovuje jednotlivé složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, dále pak působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích (9).

Pro potřeby nejen této kapitoly budou využity některé pojmy, které upravuje zákon č. 239/2000. Zákon č. 239/2000 upravuje tyto termíny následovně: „*Mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací* (9). Šenovský dělí mimořádné události do tří základních skupin, a to na přírodní, antropogenní a kombinované (52).

Záchranné práce jsou dle Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu takové činnosti, které při zásahu složek IZS, poté co byl oznámen vznik mimořádné události, je nutno provést pro minimalizaci následků působení nežádoucích sil a jevů. Tyto práce se provádějí v místě působení mimořádné události, a mají přednost před pracemi likvidačními (21).

Likvidačními pracemi se rozumí, dle zákona č.239/2000, *činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí* (9). Dle Průvodce krizovým řízením lze za okamžik ukončení záchranných prací a zahájení likvidačních prací orientačně považovat stav, kdy jsou bezprostřední rizika vzniklá mimořádnou situací již odvrácena, a to bez zbytku, a jsou odvráceny příčiny vzniku mimořádné události (21).

Obnovovací práce jsou činnosti spočívající v obnově životního prostředí, materiálních hodnot a společenského života. Tyto práce se zahajují až v době po ukončení zásahu IZS (20).

Dle zákona 239/2000 je pojem Ochrana obyvatelstva *plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*.

Věcnou pomocí pak rozumíme poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací.

Osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásah“ (9).

1.1.2 Složky IZS

Jednotlivé složky IZS se rozdělují na složky základní a složky tzv. ostatní. Mezi základní složky IZS řadíme Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, Zdravotnickou záchrannou službu a Policii České republiky. Tyto složky drží nepřetržitou pohotovost pro přijetí, vyhodnocení mimořádné události a vedou zásah v místě vzniku mimořádné události.

Ostatní složky IZS tvoří síly a prostředky ozbrojených sil ČR (Armády ČR), ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Vězeňská služba, BIS) (58), dále záchranné sbory (Horská služba, Vodní záchranná služba, kynologické brigády, Český Červený kříž...), orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (39). Tyto složky IZS poskytují plánovanou pomoc při provádění záchranných a likvidačních prací na vyžádání (37).

Zákon č. 239/2000 stanovuje, že složky integrovaného záchranného systému jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje, v Praze primátora hlavního města Prahy, nebo Ministerstva vnitra, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací. Při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se složky integrovaného záchranného systému řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky integrovaného záchranného systému na území příslušného kraje řídí pokyny toho, kdo vyhlásil stav nebezpečí podle zvláštního právního předpisu (9).

1.1.3 Koordinace složek IZS

Koordinací složek IZS při společném zásahu rozumíme koordinaci záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti (21).

Obecně řečeno, koordinace složek IZS spočívá v zajišťování těchto činností: Přijetí a vyhodnocení informací o mimořádných událostech, zajištění uzavření místa zásahu, záchrany ohrožených osob, zvířat, majetku (4). Dále je nutno zajistit poskytnutí přednemocniční neodkladné péče, neodkladné veterinární péče zraněným zvířatům (21). Koordinace složek IZS spočívá také v přijetí opatření pro ochranu pracovníků IZS. Mezi tato opatření se řadí rozdělení místa zásahu na zóny s charakteristickým nebezpečím, zohlednění specifík místa zásahu, jako jsou technologie výroby, konstrukční a dispoziční řešení objektů, vlastnosti přítomných látek (4). Dále je nutno vytvořit tyl, materiální a finanční zabezpečení složek, vytvořit podmínky pro odpočinek. Mezi další činnosti koordinace patří přerušování příčiny vzniku mimořádné události, stabilizace situace v místě vzniku mimořádné události a další (21).

Pro koordinaci jednotlivých složek IZS slouží operační a informační střediska IZS, kterými jsou operační střediska Hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru (9). Tato střediska provádějí koordinaci na tzv. operační úrovni (21). Přijímají a vyhodnocují informace o mimořádné události, zprostředkovávají organizaci plnění úkolů na základě hlášení od velitele zásahu, dokumentují záchranné a likvidační práce, na kterých se podílí, udržují spojení mezi jednotlivými operačními středisky, vyhledávají odpovídající

stupně poplachu, předávají informace o vyhlášeném třetím nebo zvláštním stupni poplachu vyššímu operačnímu a informačnímu středisku (50). Operační a informační střediska jsou oprávněna povolávat a nasazovat síly a prostředky jednotlivých složek IZS, a to podle poplachového plánu IZS, nebo podle požadavků velitele zásahu. Dále jsou oprávněny vyžadovat a organizovat osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu (9).

Kromě operačních a informačních středisek koordinaci složek IZS při společném zásahu provádí velitel zásahu v místě nasazení složek IZS, tzv. na taktické úrovni (19). Velitel zásahu, kterým je hasič (pokud není stanoveno jinak (51)), provádí koordinaci složek osobně, nebo prostřednictvím štábu velitele zásahu, velitelů úseků, sektorů. Velitel zásahu je oprávněn zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, nařídít odstranění staveb, provádění terénních úprav za účelem odvrácení hrozeb spojených s působením mimořádné události (4). Dále má velitel zásahu pravomoc zřídit štáb velitele zásahu, rozděluje území zásahu na sektory a stanovuje jejich velitele. Velitel zásahu má také právo vyzvat právnické nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci (9).

Na strategické úrovni pak koordinaci provádí starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy, dále Ministerstvo vnitra a ostatní správní úřady. Ministerstvo vnitra provádí ústřední koordinaci, jestliže mimořádná událost přesahuje hranice České republiky, mimořádná událost přesahuje území kraje a velitel zásahu vyhlásí nejvyšší stupeň poplachu, popřípadě v situaci, kdy o ústřední koordinaci na strategické úrovni požádá velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností, nebo hejtman (4).

1.2 Hasičský záchranný sbor ČR (HZS ČR)

HZS ČR zřizuje zákon č. 238/2000 Sb. jako organizační složku státu (51). Základním posláním HZS ČR je ochrana životů a zdraví obyvatel, majetku před požáry (58). Další úkoly plní na úseku ochrany obyvatelstva a krizového řízení (51). Kromě výše uvedených poslání je HZS ČR také základní složkou integrovaného záchranného systému, která zabezpečuje koordinovaný postup při přípravě na mimořádné události

a při provádění záchranných a likvidačních prací (19). Při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS, se správními úřady a dalšími státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, v neposlední řadě také se sdruženími občanů a neziskovými organizacemi (58).

Hasičský záchranný sbor tvoří generální ředitelství hasičského záchranného sboru, které je součástí Ministerstva vnitra a dále hasičské záchranné sbory krajů (8). Úkoly plní příslušníci ve služebním poměru a občanští zaměstnanci v pracovním poměru (58).

1.2.1 Generální ředitelství HZS ČR

Generální ředitelství HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra (58). V čele generálního ředitelství stojí generální ředitel HZS. Generálního ředitele HZS ČR jmenuje a odvolává ministr vnitra (8). Generální ředitelství schvaluje koncepci činnosti HZS ČR, zřizuje operační a informační středisko generálního ředitelství, dále pak kontroluje připravenost a akceschopnost HZS krajů, zajišťuje mezinárodní spolupráci záchranného sboru. Kromě těchto úkolů má také na starosti finanční návrh rozpočtu a koordinaci příprav na nevojenské krizové situace a úkoly civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva, civilní ochrany, IZS (51).

1.2.2 Hasičský záchranný sbor kraje

V čele hasičského záchranného sboru kraje je ředitel hasičského záchranného sboru kraje. Krajský ředitel je jmenován a odvoláván na návrh generálního ředitele ministrem vnitra po projednání s hejtmanem kraje (8). HZS kraje je tvořen krajským ředitelstvím HZS kraje, územními odbory HZS kraje s jednotkami HZS kraje a vzdělávací, technická, účelová zařízení zřizovaná HZS kraje.

HZS kraje je správním úřadem, přičemž vykonává státní správu v oblasti IZS, požární ochrany, ochrany obyvatelstva a krizového řízení ve správním obvodu. Krajské ředitelství pak koordinuje záchranné a likvidační práce, zajišťuje varování a vyrozumění, zpracovává plány evakuace, zřizuje operační a informační střediska, připravuje havarijní plán kraje a další (51).

1.2.3 Jednotky požární ochrany

Jednotkou požární ochrany se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany (18). Hasiči jsou v jednotce PO rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu, příp. skupin. V České Republice rozlišujeme následující druhy JPO. Jednotka HZS kraje složená z hasičů - příslušníků určených k výkonu služby na stanicích HZS kraje (58). Dále pak je to jednotka HZS podniku složená z hasičů – zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby. Další jednotkou je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z hasičů – členů, kteří zpravidla nevykonávají svou činnost jako své zaměstnání. Podobně je tomu u další jednotky, a to jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku (58). HZS kraje ve spolupráci se zřizovateli JPO určí, které z nich budou zabezpečovat plošné pokrytí, stanoví jejich kategorii, předurčenost k záchranným a likvidačním pracím. Plošné pokrytí znamená rozmístění jednotek požární ochrany na území kraje (58). Základním principem plošného pokrytí je zabezpečení určitého území požadovaným množstvím sil a prostředků. Kromě množství sil a prostředků je také kladen důraz na požadovanou dobu dojezdu JPO, a to podle Základní tabulky plošného pokrytí:

Základní tabulka plošného pokrytí		
Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min a další do 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další do 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další do 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další do 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další do 1 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další do 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další do 1 JPO do 25 min

Zdroj: Šenovský, Integrovaný záchranný systém

Podle územní působnosti jsou pro účely plošného pokrytí rozděleny JPO do šesti kategorií. JPO I, II, III mají územní působnost přesahující katastrální území obce, ve které jsou umístěny. JPO IV, V, VI mají územní působnost omezenou na obec nebo objekt zřizovatele. Doba výjezdu a územní působnost určuje následující tabulka:

	Kategorie jednotek PO pro účely plošného pokrytí					
	JPO-I	JPO-II	JPO-III	JPO-IV	JPO-V	JPO-VI
Doba výjezdu (min)	2	5	10	2	10	10
Územní působnost (min)	20	10	10	není	není	není
Druh jednotky PO	HZSO	SDHO	SDHO	HZSP	SDHO	SDHP

Zdroj: Šenovský, *Integrovaný záchranný systém*

Legenda: HZSO = jednotka hasičského záchranného sboru kraje

SDHO = jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

HZSP = jednotka hasičského záchranného sboru podniku

SDHP = jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku

Jednotky HZS kraje jsou na daném území rozmístěny na stanicích. Dislokaci stanic, organizaci, početní stav a předurčenost těchto stanic určuje generální ředitelství HZS ČR. (51)

1.3 Policie ČR

Policie ČR je ozbrojeným bezpečnostním sborem zajišťující vnitřní pořádek a bezpečnost, ochranu majetků (50). Dle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR plní především tyto úkoly: „*chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu*“ (11). Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra (51). V rámci součinnosti IZS Policie ČR především zabezpečuje uzavření daného prostoru, zamezuje vstupu nepovolaným osobám, vyšetřuje příčiny mimořádné události, identifikuje mrtvé apod. (40) Policii ČR pomáhají při plnění jejích úkolů další součásti státní správy (46).

1.3.1 Policejní prezidium ČR

Policejní prezidium řídí činnost Policie ČR (11). V čele Policejního prezidia stojí policejní prezident, který je představeným všech policistů, kromě policistů plnící úkoly u Ministerstva vnitra. Policejního prezidenta jmenuje a odvolává ministr vnitra za souhlasu vlády (51). Do policejního prezidia dále patří náměstek policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování, náměstek policejního prezidenta pro vnější službu, náměstek policejního prezidenta pro ekonomiku, kancelář policejního prezidenta a ředitelství pro řízení lidských zdrojů (44).

1.3.2 Celorepublikové útvary Policie ČR

Po stránce odborné v polici působí služba pořádkové policie, služba kriminální policie, služba dopravní policie, služba správních činností, ochranná služba, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení, služba železniční policie a letecká služba (11).

1.3.3 Krajská ředitelství Policie ČR

Krajská ředitelství jsou organizační složkou státu a účetní jednotkou, jejichž příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtu ministerstva vnitra. V čele stojí krajský ředitel (11). Krajské ředitelství řídí činnost policistů v daném kraji prostřednictvím jednotlivých územních odborů policie. Tyto územní odbory spravují jednotlivá obvodní oddělení (43).

1.4 Zdravotnická záchranná služba (ZZS)

Působení Zdravotnické záchranné služby upravuje Vyhláška 434/1992 sb. ministerstva zdravotnictví České republiky ze dne 28. července 1992 o zdravotnické záchranné službě. Zdravotnická záchranná služba poskytuje odbornou přednemocniční neodkladnou péči. Termínem přednemocniční neodkladná péče se rozumí péče o postižené na místě vzniku jejich úrazu nebo náhlého onemocnění, během jejich

dopravy k dalšímu odbornému ošetření a při jejich předání do zdravotnického zařízení poskytovaná při tzv. indikačních stavech (3).

Indikační stavy se rozlišují na stavy bezprostředně ohrožující život postiženého (indikační skupina 1). Dále stavy, které mohou vést prohlubováním chorobných změn k náhlé smrti (indikační skupina 2), stavy, které bez rychlého poskytnutí odborné první pomoci působí trvalé chorobné změny (indikační skupina 3). Následují stavy působící náhlé utrpení a náhlou bolest (indikační skupina 4) a stavy působící změny chování a jednání postiženého, ohrožující jeho samotného nebo jeho okolí (indikační skupina 5) (57).

Zdravotnická záchranná služba má ve znaku modrou „hvězdu života“, která představuje 6 hlavních zásad záchranné služby. Mezi tyto zásady patří vyhledávání, zodpovědnost, dosažitelnost, ošetření na místě, péče při transportu, převoz k definitivnímu ošetření (14).

Po stránce organizační tvoří síť zdravotnických záchranných služeb Zdravotnické záchranné služby krajů, které jsou příspěvkovými organizacemi a jsou zřizovány na základě tzv. zřizovacích listin, vydaných jednotlivými kraji. Statutárním orgánem ZZS je ředitel organizace, který je jmenován a odvoláván Radou kraje (57).

1.4.1 Základní úkoly ZZS

Zdravotnická záchranná služba nepřetržitě zabezpečuje, organizuje a řídí následující úkoly. Základním bodem poskytování služeb ZZS je kvalifikovaný příjem, zpracování, vyhodnocení tísňového volání a určení nejvhodnějšího způsobu poskytování přednemocniční neodkladné péče (17). Přednemocniční neodkladná péče má za úkol především stabilizovat stav pacienta a transport do cílového zařízení. Po vyhodnocení tísňového volání následuje samotné poskytnutí přednemocniční neodkladné péče (PNP). Přednemocniční neodkladná péče má za úkol především stabilizovat stav pacienta a transport do cílového zařízení (55).

1.4.2 Zdravotnické operační středisko

Dle vyhlášky 434/1992: „zdravotnické operační středisko nepřetržitě a bezprostředně řídí činnost výjezdových skupin zdravotnické záchranné služby a integruje činnost všech článků přednemocniční neodkladné péče v určené spádové oblasti v nepřetržitém provozu“ (3).

Zdravotnické operační středisko přijímá a vyhodnocuje tísňové výzvy k poskytnutí PNP, podle stupně naléhavosti a závažnosti stavu (dle indikačních skupin) poté rozhoduje o nejvhodnějším způsobu poskytnutí PNP, přičemž postupuje dle tzv. Základního spojovacího řádu (**příloha 1**). Po vyhodnocení výzvy ukládá konkrétní pokyny pro výjezdové skupiny, které poskytnou neodkladnou péči. ZOS také soustřeďuje informace o volných lůžkách na odděleních neodkladné péče, která podle potřeby vyzývá k přijetí postiženého.

V rámci řešení mimořádné události zdravotnické operační středisko zabezpečuje, při likvidaci zdravotních následků hromadného neštěstí, svolání určených pracovníků, udržuje spojení se všemi složkami IZS, organizuje rychlý výjezd nutných sil a prostředků, vyzývá oddělení nemocnic k připravenosti na příjem většího počtu postižených, vyžaduje součinnost zdravotnických zařízení, policie a hasičských sborů, vyhodnocuje všechny související informace, zabezpečuje jejich předání a realizaci potřebných opatření (3).

1.4.3 Výjezdové skupiny ZZS

Výjezdové skupiny zajišťují PNP a dle složení se rozdělují do následujících skupin. Posádka RZP, čili rychlé zdravotnické pomoci, v níž je nejméně dvoučlenná posádka složená z řidičů - záchranářů nebo středních zdravotnických pracovníků - záchranářů, z nichž jeden je vedoucím skupiny. Dále pak je to RLP, čili posádka rychlé lékařské pomoci, která se skládá z nejméně tříčlenné posádky a to z posádky RZP a navíc i lékaře (3). Poslední výjezdovou skupinou je posádka LZS, tedy letecké záchranné služby, v níž zdravotnická část posádky je nejméně dvoučlenná ve složení lékař a záchranář (51).

Výjezdové skupiny používají ke své činnosti upravené a speciálně vybavené pozemní nebo vzdušné dopravní prostředky. Úpravy a vybavení dopravních prostředků

jsou uvedeny ve vyhlášce č. 49/1993 Sb. o technických a věcných požadavcích na vybavení zdravotnických zařízení. Výjezdové skupiny ZZS zabezpečují tzv. primární nebo sekundární výkony, přičemž při nedostatku sil a prostředků má vždy primární výkon přednost před sekundárním.

Primárními výkony se rozumí poskytování PNP, včetně jízdy (letu) k postiženému, vyšetření a ošetření postiženého a transportu do nejvhodnějšího zařízení, kde je pacientovi poskytnuta definitivní péče (1). Činnost výjezdových skupin při akutním příjmu postiženého ve zdravotnickém zařízení je realizována spoluprací výjezdové skupiny s příslušným pracovištěm cílového zdravotnického zařízení. Mezi sekundární výkony patří doprava raněných, nemocných a rodiček v podmínkách přednemocniční neodkladné péče, mezi zdravotnickými zařízeními po předchozí dohodě příslušných zařízení. Vyhláška 434/1992 dále dává výjezdovým skupinám pravomoc odmítnout poskytnout péči, pokud by bylo vážně ohroženo zdraví nebo život členů posádky (3).

1.4.4 Vybavení vozidel ZZS

Pro plnění úkolů výjezdových skupin ZZS je nutné kvalitní vybavení odolné vůči klimatickým podmínkám, otřesům. Vybavení vozidel ZZS upravuje vyhláška 49/1993 sb. ministerstva zdravotnictví ČR o technických a věcných požadavcích na vybavení zdravotnických zařízení. Dle této vyhlášky musí mít vozidla RZP a RLP výrazné označení Záchraná služba na bocích vozu o velikosti písma minimálně 100 mm a na zádi střechy volacím znakem radiostanice vozu. Jsou to silniční motorová vozidla splňující podmínky pro provoz na pozemních komunikacích vybavená výstražným světelným a zvukovým zařízením (5).

Tato vozidla jsou vybavena polohovatelnými nosítky pro přepravu pacientů, transportními, imobilizačními prostředky, tlakovými kovovými nádobami na O₂, dále přístroji pro poskytnutí přednemocniční neodkladné péče, léky a dalším materiálem. Neméně důležité pro poskytování péče jsou prostředky pro zástavu krvácení, prostředky pro ošetření popálenin a další spotřební zdravotnický materiál. Pro potřebu komunikace a koordinace zásahu vozidel ZZS je důležité radiokomunikační zařízení, v současné době fungující jak na analogové, tak i digitální bázi (5).

Vozidla rychlé lékařské pomoci v rámci setkávacího systému (tzv. rendezvous-systém), co se týče zdravotnického materiálu vybavena obdobně, chybí zde samozřejmě nosítka a tlaková kovová lahev na O₂ o objemu 10 l. Pro potřeby LZS jsou vrtulníky vybaveny stejně jako vozidla RLP. Kompletní seznam vybavení vozidel ZZS je uveden v příloze této práce. (**příloha 2**)

1.5 Státní orgány a orgány územních samosprávních celků

1.5.1 Vláda a ministerstva

Dle zákona 239/2000 o IZS ministerstva při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných a likvidačních prací a při ochraně obyvatelstva především vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a sjednávají nápravu skutečností a stavů, které by mohly způsobit vznik mimořádné situace (**9**). V rámci krizového řízení zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací (**10**).

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu, který nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, platí rovněž úkoly dané zákonem 240/2000 o krizovém řízení. Tento zákon vládě nařizuje zřídit Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací. Dále pak zákon 240/2000 umožňuje vládě omezit některá práva fyzických a právnických osob, jako např. právo na nedotknutelnost osoby, obydlí, majetku, právo na svobodu pohybu a další (**10**).

Ze všech ministerstev nejdůležitější roli v rámci IZS hraje ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra usměrňuje integrovaný záchranný systém (**4**), dále provádí kontrolu a koordinaci poplachových plánů integrovaného záchranného systému krajů a zpracovává ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému, který schvaluje ministr vnitra (**9**). Ministerstvo vnitra rovněž koordinuje přípravu na krizové stavy a jejich řešení (**10**).

Kromě ministerstva vnitra zákon č. 239/2000 zmiňuje ještě úkoly ministerstva zdravotnictví a ministerstva dopravy a spojů. Ministerstvo zdravotnictví koordinuje

činnost zdravotnické záchranné služby, a to v případech, že mimořádná událost přesahuje hranice krajů, nebo je-li to nutné z odborných nebo kapacitních důvodů a zároveň nedohodnou-li se sami kraje na řešení situace (9) Ministerstvo zdravotnictví je v době vyhlášení krizového stavu oprávněno stanovit opatření vedoucí k ochraně veřejného zdraví a koordinovat činnost orgánů ochrany veřejného zdraví, dále zajistit nákup a distribuci důležitých imunobiologických přípravků a v neposlední řadě koordinuje činnost zdravotnických zařízení (10).

Ministerstvo dopravy a spojů má za úkol dle zákona 239/2000 zabezpečovat pro potřeby správních úřadů a základních složek integrovaného záchranného systému celostátní informační systém pro záchranné a likvidační práce v oblasti mobilních zdrojů nebezpečí v dopravě, tzv. dopravní informační systém (9). Při vyhlášení krizového stavu je ministerstvo dopravy a spojů oprávněno provozovatelům dopravní infrastruktury uložit povinnost zabezpečování dopravních potřeb. Dále je oprávněno provozovatelům telekomunikačních sítí uložit zabezpečení spojových služeb (10).

1.5.2 Orgány kraje

1.5.2.1 Organizační struktura kraje

Kraj je definován zákonem č. 129/2000 o krajích. Zákon uvádí: „*Kraj je územní společenství občanů; náleží mu právo na samosprávu. Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech*“ (7).

Z organizačního hlediska je kraj spravován svým zastupitelstvem. Dalšími orgány kraje jsou rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Orgánem kraje je také zvláštní orgán kraje zřízený podle zákona.

Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti, vydává obecně závazné vyhlášky kraje, koordinuje rozvoj kraje, schvaluje územně plánovací dokumentace na území kraje, schvaluje rozpočet kraje (7). Rada kraje je výkonným orgánem kraje, při plnění svých úkolů je odpovědná zastupitelstvu. Radu tvoří hejtman, zástupce hejtmana (zástupci hejtmana) a další členové rady (7).

Hejtman kraje zastupuje kraj navenek, spolu se zástupcem hejtmana podepisuje právní předpisy kraje, dále odpovídá za informování občanů o činnosti kraje. Další pravomoci a povinnosti stanovuje zákon (7).

Krajský úřad dle Kratochvílové plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a napomáhá činnosti výborů a komisí, zabezpečuje výstavbu a provoz informačního systému kompatibilního s informačními systémy správních úřadů, organizuje kontroly na vybraných úsecích činnosti okresních úřadů (34).

1.5.2.2 Úkoly kraje v rámci IZS

Dle zákona 239/2000 orgány kraje zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Krajský úřad organizuje součinnost mezi obecními úřady obcí s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména pak při zpracování poplachového plánu IZS, zajišťuje havarijní připravenost, kterou následně ověřuje cvičením. Usměrnjuje IZS na úrovni kraje, spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje. Krajský úřad má dále za povinnost zpracovat havarijní plán kraje a vnější havarijní plány. Výše uvedené úkoly krajského úřadu plní Hasičský záchranný sbor kraje. Další úkoly HZS kraje viz kapitola 1.2.2 HZS kraje (9).

V době vyhlášení krizového stavu, se orgány kraje řídí zákonem 240/2000. Krajský úřad eviduje údaje o kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení, o množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek, o množství zadržené vody ve vodních nádržích, a eviduje další informace dle zákona č. 240/2000 Sb. Při vyhlášení krizového stavu zabezpečuje varování a vyrozumění, organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva atd. (10)

Hejtman kraje organizuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje (9), koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události, koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje (4). Schvaluje havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a poplachový plán integrovaného záchranného sys-

tému kraje (9). V době trvání krizového stavu hejtman zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán (10). Hejtman kraje je oprávněn při krizových stavech nařídít provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení, dále rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace (49).

1.5.3 Orgány obce s rozšířenou působností (ORP), orgány obce

1.5.3.1 Organizační struktura obce

Obce upravuje zákon 128/2000 o obcích následovně: „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec má právo na samosprávu.*“ Stejně jako u krajů je obec spravována zastupitelstvem. Dalšími orgány jsou rada obce, starosta obce a obecní úřad. (128)

Zastupitelstvo jako celek rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce, schvaluje program rozvoje územního obvodu obce, schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet obce, vydává obecně závazné vyhlášky obce a plní další úkony dle zákona 128/2000.

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a za její výkon odpovídá zastupitelstvu obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady. Rada obce je oprávněna zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydávat nařízení obce, schvalovat organizační řád obecního úřadu a další (6). Obci navenek zastupuje starosta, který odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce a další (6).

Obecní úřad plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce. V obcích, v nichž působí pověřený obecní úřad, se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu, který plní podle pokynů starosty úkoly vyplývající z usnesení zastupitelstva obce a usnesení rady obce, dále pak řídí a kontroluje činnost zaměstnanců obce zařazených do

obecního úřadu, řídí a kontroluje organizační složky obce, pokud zastupitelstvo obce nestanoví jinak **(6)**.

Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o výkon přenesené působnosti, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zvláštní zákon **(6)**.

Kromě obcí jako takových existují i tzv. obce s rozšířenou působností, jinak zvané obce 3. Stupně, které fungují jako mezičlánek mezi obecními a krajskými úřady. Tyto obce mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí. Základní organizační struktura zde zůstává stejná jako u obcí.

1.5.3.2 Úkoly obce a ORP v rámci IZS

Působnost obcí a obcí s rozšířenou působností stanovuje zákon v rámci IZS stanovuje zákon 239/2000. Dle něj obecní úřad obce s rozšířenou působností při výkonu státní správy zajišťuje připravenost správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Tyto úkoly plní HZS kraje **(9)**. Obecní úřad s rozšířenou působností seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a plní další úkoly dle zákona 239/2000 **(9)**.

Starosta obce s rozšířenou působností koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud jej velitel zásahu o koordinaci požádal **(4)**. Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může starosta obce s rozšířenou působností použít krizový štáb své obce, schvaluje vnější havarijní plány **(9)**. Při krizových stavech starosta ORP zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím, nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce a další úkoly uvedené v zákoně č.240/2000 Sb. **(10)**

Kratochvílová uvádí, že orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva (34). Obecní úřad organizuje přípravu obce na mimořádné události, podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací s integrovaným záchranným systémem, zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, hospodaří s materiálem civilní ochrany, podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce, vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci (9).

Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací organizuje po dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce, organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce. Kromě těchto úkolů a pravomocí má právo vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci (9).

1.6 Práva a povinnosti právnických a fyzických osob při MU

1.6.1 Právnické osoby a podnikající fyzické osoby

Právnickou osobou dle zákona č.40/1964 je každý subjekt, který má práva a povinnosti a není fyzickou osobou, přičemž musí být zřízen písemnou smlouvou nebo zakládací listinou a musí být zapsán v obchodním rejstříku. Právnickými osobami dle tohoto zákona jsou sdružení fyzických nebo právnických osob, účelová sdružení majetku, dále jednotky územní samosprávy a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon (12). Pozn.: Zákon č. 40/1964 Sb. byl mnohokrát novelizován, naposledy zákonem č. 155/2010. Základní rozdělení pojmů však zůstává stejné a proto uvádím citaci zákona č.40/1964.

Podnikající fyzické osoby jsou takové fyzické osoby, které podnikají na základě živnostenského oprávnění dle živnostenského zákona. Tyto osoby mají práva a povinnosti v rámci tohoto tématu shodná jako osoby právnické.

Práva a povinnosti právnických osob, podnikajících fyzických osob v rámci IZS určuje zákon č. 239/2000 o IZS a zákon 240/2000 o krizovém řízení. Dle těchto zákonů

mají právnické osoby a podnikající fyzické osoby v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a s jejich přípravou za povinnost poskytnout osobní nebo věcnou pomoc na přímou výzvu velitele zásahu, popř. starosty obce nebo prostřednictvím operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému (9). Dle zákona 240/2000 jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny při přípravě na krizové situace podílet se na zpracování krizových plánů (10).

Dále pak musí strpět vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na své pozemky, strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění na nemovitostech, jejichž jsou vlastníky a umožnit jejich kontrolu a údržbu (9). Pokud jsou zahrnuty krajským úřadem do havarijního plánu kraje, mají rovněž za povinnost bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady a zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou mimořádnou událostí následující opatření (9).

Prvním z opatření je informování zaměstnanců o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních, dále varování a ukrytí zaměstnanců a organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci.

Pokud hrozí MU v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, je právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem, správcem nebo uživatelem uvedených zařízení, budov, povinna podílet se na přípravě záchranných a likvidačních prací, dále pak informovat o pravděpodobných následcích havárií a možných způsobech jejich likvidace, o možných účincích na obyvatele a životní prostředí a o opatřeních připravených ve své působnosti pro zajištění nezbytných sil a prostředků k provedení záchranných a likvidačních prací ve svém objektu nebo zařízení (9).

Pokud už došlo k havárii, je právnická a podnikající fyzická osoba povinna provádět neprodleně záchranné a likvidační práce, ohlásit neprodleně havárii operačnímu a informačnímu středisku integrovaného záchranného systému a bezprostředně ohroženým obcím, podílet se na varování osob ohrožených havárií. Další povinností je poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva (9).

1.6.2 Fyzické osoby

Pojem fyzické osoby definuje občanský zákoník. Dle tohoto zákoníku je fyzickou osobou člověk, který má svá práva a povinnosti. Způsobilost mít práva a povinnosti vzniká narozením a končí smrtí každého člověka. Dále tento zákon č.40/1964 Sb. uvádí: „*Způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí.*“ (12) Přičemž tento zákon také upravuje podmínky plnoletosti.

Fyzické osoby pobývající na území České republiky má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva (10). K povinnostem fyzických osob patří dle zákona 239/2000: „*strpět omezení vyplývající z opatření stanovených při mimořádné události a omezení nařízená velitelem zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací, poskytnout na výzvu starosty obce nebo velitele zásahu osobní nebo věcnou pomoc.* Při vyhlášení krizových stavů musí strpět vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky nebo do objektů, použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb (10). Dále pak musí „*poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva, zejména informace o výbušninách, nebezpečných chemických látkách, zdrojích ionizujícího záření, dravých či nebezpečných zvířatech, strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění na nemovitostech, které má ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup hasičskému záchrannému sboru kraje nebo jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav*“ (9).

1.7 ZZS při mimořádné události

1.7.1 Krizový management

Termín krizový management vychází z managementu obecného, který je charakterizován jako snaha o vylepšení struktury organizace, zkvalitnění organizace práce, zefektivnění úsilí pro dosažení cílů (38). Dle Šenovského je management řešení mimo-

řádné události proces realizovaný řídicím funkcionářem, který vede ke stanovení cílů, jejich realizaci a tím ke zvládnutí MU (50).

Zdravotnická záchranná služba je součástí rezortního systému krizové připravenosti. Základním orgánem krizového řízení v rámci rezortu zdravotnictví je krizový štáb ministerstva zdravotnictví České republiky. Tento krizový štáb plní stanovená opatření při mimořádných událostech a při vyhlášení krizových stavů.

Na krajské úrovni krizový management zajišťuje krajský úřad, konkrétně pak vedoucí odboru zdravotnictví, dále Územní středisko záchranné služby, zastoupené ředitelem ZZS kraje, který si vybere členy krizového štábu. Dalšími organizacemi podílející se na krajské úrovni krizového managementu jsou krajské nemocnice, které jsou zastoupeny, stejně jako u ZZS ředitelem a krizovým štábem, a krajský orgán ochrany veřejného zdraví, který je rovněž zastoupen ředitelem a krizovým štábem (20).

1.7.2 Krizový management ZZS

1.7.2.1 Struktura krizového managementu ZZS

Jak již bylo uvedeno výše, krizový management ZZS je soustředěn na ředitele ZZS, jeho ředitelství, v rámci něhož je zřízen i krizový útvar a krizový štáb, který slouží jako řídicí prvek krizového managementu ZZS. Krizový štáb, na základě svých pravomocí a působnosti ukládá úkoly výjezdovým skupinám při plnění záchranných a likvidačních prací, při poskytování PNP, při mimořádné události s vyšším počtem postižených. Do krizového managementu spadá také práce zdravotnického operačního střediska, zejména při hromadných neštěstí.

1.7.2.2 Koordinace krizového managementu

Problematika koordinace krizového managementu je řešena prostřednictvím ředitelství ÚSZS, které zajišťuje součinnost a spolupráci s krajským ředitelstvím HZS kraje, krajským ředitelstvím Policie ČR a dalšími orgány jako jsou ministerstvo zdravotnictví, jeho krizový štáb aj. Důležitou úlohu při koordinaci hraje zdravotnické středisko ZZS, které koordinuje postup při řešení mimořádných událostí s ostatními zdra-

vozními středisky ZZS, s operačními středisky jiných složek IZS a v neposlední řadě také s operačním střediskem IZS (OPIS, KOPIS). Nejdůležitějším úkolem krizového útvaru při řešení MU je zajištění přímého a stálého spojení s příslušným správním úřadem a jeho orgánem krizového řízení (20).

1.7.2.3 Úkoly krizového managementu ZZS

Prvořadým úkolem je zajistit odporu záchranných a likvidačních prací prostřednictvím traumatologické, havarijní a krizové připravenosti, dále pak pomocí opatření civilní ochrany. Havarijní připravenost navazuje na řešení hromadného neštěstí standardními postupy (činnost výjezdových skupin), a to moduly pro hromadné neštěstí. Sestavení modulů vychází z možných typů postižení a je uspořádáno prostřednictvím souprav. Mezi základní soupravy patří soustavy pro triage, rozšířenou triage, dočasnou zdravotnickou základnu a další (20). Dle Pokorného krizová připravenost je uskutečňována pomocí krizového plánování a vytvoření plánu krizové připravenosti. V rámci opatření civilní ochrany má provozovatel zdravotnického zařízení za úkol vytvořit podmínky pro výdej ochranných masek, filtrů pro ochranu dýchacích cest a další ochranná opatření (42).

Pro ZZS toto nařízení znamená vytvořit prostory dočasného soustředění, ubytování a stravování většího počtu osob. K zajištění využívá především modul krizové podpory a modul podpory technických prostředků (TP) Toto modulové uspořádání umožňuje rychlé vybudování náhradních míst pro poskytování neodkladné zdravotnické péče. Pro uložení modelu podpory TP a modulu krizové podpory jsou určeny skladové prostory ZZS, kde je materiál uložen do souprav podle funkčnosti, sestaven dle důležitosti, a je evidován podle evidenčního listu.

1.7.3 Organizace činnosti na místě zásahu ZZS

Při ohrožení člověka na životě, zdraví je pro efektivní pomoc nejdůležitější tzv. záchranný zdravotnický řetězec. Záchranný řetězec tvoří laická první pomoc (včetně přivolání odborné zdravotnické pomoci, dále pak je to odborná přednemocniční neodkladná péče poskytovaná ZZS a nakonec odborná nemocniční neodkladná péče posky-

tovaná lůžkovými zdravotnickými zařízeními. V této kapitole bude pozornost zaměřena na druhý článek záchranného řetězce, tedy na činnost ZZS (34).

1.7.3.1 Základní postup ZZS na místě zásahu

Pokud nastane mimořádná situace s velkým množstvím raněných, čili hromadné neštěstí, nastává následující postup, který uvádí Štětina v knize *Medicína katastrof a hromadného neštěstí*. Nejprve dojde k přijetí tísňové výzvy, a to buď přímo z místa vzniku mimořádné události, nebo operačních středisek jiných složek IZS. Po přijetí a vyhodnocení výzvy následuje vyslání dosažitelných výjezdových skupin na místo mimořádné události (53). Na místě je poté stanoven velitel zásahu (viz kapitola *Velitel zdravotnického zásahu*), který informuje operační středisko o situaci na místě (20). Pokud to situace vyžaduje, dochází k povolání druhosledových výjezdových skupin, a to na základě traumatologického plánu. Následuje vyžádání posilových sil a prostředků IZS. Na místě zásahu dochází k poskytování zdravotní péče, která se skládá ze sběru a třídění raněných, z poskytnutí odborné první pomoci a transportu postižených do nemocnic.

Po prvotním rozdělení raněných pomocí triage (**příloha 9**), kterou provádějí příslušníci HZS, následuje prvotní prohlídka lékařem, nazývaná zkratkou AVVS. Zkratka AVVS se skládá z A (air), které zahrnuje kontrolu a vyčištění ústní dutiny a horních dýchacích cest, V (volume tidal) znamená udržení dýchacích funkcí, další V (vence) zahrnuje kontrolu a udržení oběhového systému. Poslední písmeno S (sense) zastupuje zhodnocení stavů smyslových orgánů. Při vysokém počtu raněných se však vyšetření dle písmena S vynechává (53). Rozšířená terapie se provádí následně. Hromadné neštěstí se v zájmu přežití co nejvyššího počtu raněných resuscitace na místě neprovádí. Pro lepší přehled uvádím tabulku rozdělení základní a rozšířené pomoci ve vztahu k fyziologickým funkcím. Tuto tabulku uvádí Hlaváčková v knize *Krizová připravenost zdravotnictví*:

<i>poruchy</i>	<i>základní pomoc</i>	<i>pozdější rozšířená terapie</i>
dýchání	A-B O ₂	OTI příp. analgosedace/anestezie UPV
krevní oběh	polohování náhrada i.v., i.o.	UPV příp. další přístupy farmakoterapie
ostatní	lékařská první pomoc	speciální lékařské ošetření
monitorace	vizuální manuální poslech	průběžná lékařsko-technická obvaziště, ošetřovna

Zdroj: Štětina, Medicína hromadných neštěstí a katastrof

Následuje samotné ošetření poranění (viz kapitola Základní typy postižení zdraví při mimořádné události) a transport (53). V rámci organizace transportu je důležitý kontakt se ZOS, správné vyhodnocení transportu (s lékařem, bez lékaře, LZS...), správný výběr cílových nemocnic (není vždy nejlepší volba nemocnice nejbližší), dobře určené priority odsunu, vybavení transportního prostředku jak po stránce kvalitativní, tak po stránce kvantitativní. Nutná je i koordinace činností se zdravotnickým zařízením, které má za povinnost přerušit veškeré činnosti s odkladným charakterem, uvolnit maximálně možný počet lůžek, povolat na pracoviště potřebný počet personálu, navázat kontakt s dalšími zdravotnickými zařízeními. Tyto činnosti jsou řešeny v traumatologických plánech zdravotnických zařízení (20). Neméně důležitá je další fáze zásahu, kterou je poskytnutí informací příbuzným, krizovým štábům, masmédiím, a to nejlépe prostřednictvím dispečinku IZS (53).

1.7.3.2 Velitel zdravotnického zásahu

Organizaci činnosti na místě zásahu má na starosti velitel zdravotnického zásahu. Velitelem zdravotnického zásahu se stává první lékař ZZS, který se dostaví na místo události, popř. i zdravotnický záchranář (pokud není přítomen lékař), který vede zásah až do předání velení lékaři, který se první dostaví na místo. Velitel zdravotnického zá-

sahu, i přes poměrně vysoké kompetence, se musí řídit pokyny velitele celého zásahu **(19)**.

Velitel zdravotnické složky organizuje a třídí zásah, nejprve však musí posoudit situaci. Po posouzení situace velitel zdravotnického zásahu neodkladně informuje zdravotnické operační středisko o situaci na místě zásahu. Nejen, že informuje o současné situaci, ale musí také předpovědět vývoj situace a odhadnout požadavky na síly a prostředky zdravotnictví. Další povinností velitele je posoudit zdravotní stav zraněných. Primární triage (rozdělení zraněných) provádí členové HZS přímo v místě působení mimořádné situace. Po transportování postižených mimo působení MU, na místa k tomu určená, provádí velitel zdravotnického zásahu sekundární triage **(20)** podle algoritmu AVVS, při kterém lékař provede prvotní prohlídku **(53)**.

Další organizační pravomocí velitele je přiřazení míst a personálu, organizace transportů, kontrola organizace zásahu zdravotnické složky. Důležitým koordinačním úkolem je tzv. zónování. Je to činnost, při které místo zásahu rozdělí na zónu nebezpečnou, případně smrtnou (kde se může pohybovat pouze speciálně vyškolený pracovník s ochrannými pomůckami, nejčastěji člen HZS nebo Armády ČR) a zónu bezpečnou, která je hlavní působiště ZZS a jež je zevně chráněna Policií ČR před proniknutím z venkovní zóny (pomocí uzavírek, zátarasů, zadržení osob). V bezpečné zóně pak vytvoří několik specifických míst. Tato místa se mohou lišit dle druhu mimořádné události, ale obecně mezi tato místa patří: shromaždiště raněných, místo pro dekontaminaci, místo odsunu, ošetrovna, místo pro mrtvé aj. **(20)**

1.7.4 Vybavení ZZS pro likvidaci hromadného neštěstí

Nezbytné vybavení výjezdových skupin k poskytnutí přednemocniční neodkladné péče při zásazích, kde není větší počet raněných, je uveden v kapitole 1.4.4. Celkový seznam uvádím v přílohách. **(příloha 2)** Pokud však dojde k mimořádné události, kde je postiženo větší počet lidí, tzv. hromadnému neštěstí, standardní výbava již nepostačuje. Pro tyto účely vlastní záchranné služby pohotovostní zásoby, uložené v tzv. modulech krizové a technické podpory.

Materiálové vybavení těchto modulů obsahuje kromě základního zdravotnického materiálu, mezi který se řadí léky, náhradí roztoky, pomůcky na zajištění životních funkcí, imobilizační pomůcky, tlakové lahve s O₂, izometrické fólie atd., pro větší počet raněných, i materiál, kterým nejsou vozy ZZS standardně vybaveny. Patří sem ochranné prostředky pro záchranáře (holínky, pláštěnky, rukavice, osobní masky), dále nádoby na pitnou vodu, osušky, ohřívač vody (20).

1.8 Typové činnosti IZS

V této kapitole bude uveden popis typových činností IZS se zaměřením na zdravotnickou záchrannou službu. Dokument Výpis činností stanovených zdravotnické záchranné službě v katalogu typových činností popisuje možné mimořádné události, jejich následky a činnost ZZS při uvedené mimořádné události. Tento dokument je výpisem z Katalogu typových činností IZS.

Dle vyhlášky 328/2001, v pozdějších úpravách, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému lze obecně o typových činnostech IZS říci, že obsahují postup složek při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události (4). Pro úplnost uvádím, že v ČR jsou mimořádné události ve spojitosti s působením škodlivých látek rozepsány samostatně (radiologické zbraně, biologické agens...). Oproti tomu v zahraničí je uváděn společný termín tzv. HAZMAT. Tento termín je používán k popisu mimořádné události týkající se nebezpečných materiálů. Nebezpečné materiály jsou definovány jako látky, které mají potenciál poškodit osoby nebo životní prostředí. Nebezpečnými látkami mohou být plyny, kapaliny nebo pevné látky (2).

V následujících podkapitolách budou popsány jednotlivé typové činnosti při rozdílných mimořádných událostech

1.8.1 *Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně*

1.8.1.1 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně z pohledu IZS

K aktivaci složek IZS a postupu dle Typových činností IZS dochází v případě, že některá teroristická skupina použila radiologickou zbraň, popř. v místě výbuchu byla naměřena hodnota dávkového příkonu nad limitem desetinásobku přírodního pozadí dané lokalizace. Druhou možností je situace, při níž došlo k rozptýlení radioaktivní látky jiným způsobem, než pro který jsou havarijním plánem upraveny postupy.

Mimořádná událost spojená s použitím radiologické zbraně, je charakteristická tím, že od okamžiku potvrzení nadlimitního dávkového příkonu je třeba nejprve zajistit ochranu zasahujících osob a vyloučit z některých činností složky IZS nebo osoby, které nemají odpovídající ochranné prostředky **(23)**. Dle Matouška jsou radiologické zbraně založeny na uvolnění energie z atomových jader **(36)**.

Velitelem zásahu u této mimořádné události je příslušník Hasičského záchranného sboru ČR. Velitel zásahu vytvoří štáb velitele zásahu, do něhož povolá především zástupce Policie ČR, vedoucího lékaře záchranné akce ZZS, zástupce postižené obce a zástupce místně příslušné obce s rozšířenou působností **(23)**. Do tohoto štábu jsou následně začleněny další osoby odeslané na místo zásahu operačními středisky základních složek IZS a Krizovým štábem Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Řízením zásahu se na operační úrovni podílí operační střediska základních složek IZS, dále styčné místo SÚJB a společné operační centrum Ministerstva obrany **(45)**.

1.8.1.2 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně z pohledu ZZS

V rámci Typových činností IZS jsou stanoveny pro ZZS úkoly spojené především se stanovení očekávaných sil a prostředků ZZS, s činností ZOS a s činností vedoucího lékaře záchranné akce.

Podle dokumentu Výpis činností stanovených ZZS v katalogovém souboru typových činností IZS má ZZS, při poskytování pomoci při této mimořádné události, k dispozici vozidla příslušných ZZS dle počtu raněných. Počet se stanovuje podle Traumatologického plánu, který je součástí havarijního plánu kraje. Na místo je vždy

vyslán lékař ZZS, který provádí třídění raněných a v návaznosti na rozsah poranění doporučí způsob dekontaminace (deaktivace nebezpečné látky) raněného. Kromě pozemních vozidel má ZZS k dispozici také záchranné vrtulníky v rámci LZS, které primárně převážejí pacienty do Středisek speciální zdravotnické péče o osoby ozářené při radiačních nehodách (56). Zdravotnické operační středisko převezme informaci o vzniku MU, uvědomí příjmové nemocnice na možnost kontaminace již přivezených zraněných, osádek sanitek, sanitek samotných. Provede vyrozumění specializovaných pracovišť (23).

Vedoucí lékař záchranné akce vyhodnotí a vybere sektor v místě zásahu pro poskytnutí zdravotnické pomoci (příloha3), vytyčí prostor pro shromažďování a třídění raněných. Dále se podílí na poskytování přednemocniční neodkladné péče, provede třídění raněných a rozhodne o prioritách jejich odsunu (56).

Posádky ZZS mají k dispozici prostředky fyzické osobní ochrany, mezi něž se řadí především ochranné roušky, ochranné obleky (23).

1.8.2 *Demonstrování úmyslu sebevraždy*

1.8.2.1 Demonstrování úmyslu sebevraždy z pohledu IZS

Základní složky IZS rozdělují demonstrování úmyslu sebevraždy do dvou kategorií. V první kategorii jsou výjezdy složek IZS na oznámení, že osoba nebo osoby demonstřují úmysl spáchat sebevraždu, přičemž možnost, že vznikne újma na životě, zdraví nebo majetku jiným nezúčastněným osobám, lze s velkou pravděpodobností vyloučit. Ve druhé kategorii jde o výzvy, při nichž hrozí reálná možnost, že vznikne újma na životě, zdraví nebo majetku i jiným nezúčastněným osobám a to způsobem provedení pokusu o sebevraždu (skok z výšky, použití střelné zbraně, ohně...), nebo otevřeně oznamuje svůj úmysl spáchat tzv. rozšířenou sebevraždu, kterou se rozumí takové jednání, které současně s provedením pokusu o vlastní usmrcení plánovaně usiluje o usmrcení nebo zranění dalších osob (24).

Velitelem zásahu je příslušník Policie ČR, do jehož příjezdu řídí zásah vedoucí lékař ZZS, nebo velitel JPO. Za ukončení zásahu se považuje okamžik, kdy osoba upus-

tí od svého jednání, popř. je odvezena posádkou ZZS (56), dále pak dojde-li k usmrcení této osoby, nebo jsou ukončeny záchranné a likvidační práce po uskutečněné rozšířené sebevraždě.

Řízení zásahu se Zpravidla účastní operační středisko okresního ředitelství Policie ČR, operační a informační středisko IZS (technické centrum tísňového volání linky 112, operační středisko ZZS (24).

1.8.2.2 Demonstrování úmyslu sebevraždy z pohledu ZZS

Při zásahu složek IZS při ohlášeném demonstrování úmyslu sebevraždy je přítomnost zdravotnické záchranné služby nutná nikoliv jen z důvodu následného transportu osoby, která demonstruje úmysl spáchat sebevraždu do specializovaného zdravotnického zařízení, ale také z důvodu poskytnutí PNP zasahujícím záchranářům a dalším osobám, jestliže při zásahu dojde k jejich zranění (56).

Při společném zásahu ZZS vysílá ZZS výjezdovou skupinu s lékařem, tedy RLP, nebo RV a RZP. Operační středisko ZZS přijímá a vyhodnocuje danou výzvu, v případě, že volá přímo osoba se sebevražednými úmysly, postupuje dispečer/ka s cílem získat informace a komunikuje s ohroženým až do příjezdu vyjednaváče. Dále operační střediska předají informace ostatním složkám IZS, v případě potřeby zabezpečují povolání a nasazení dalších sil a prostředků (24).

Mezi základní postupy při vyjednávání s osobou projevující úmysl sebevraždy patří jízda bez zvukových výstražných zařízení v blízkosti zásahu, pomalá, klidná, zřetelná komunikace s ohroženým, nepřesvědčovat danou osobu, nechat ji hovořit, získat čas do příjezdu vyjednaváče.

Základní úkoly členů výjezdové skupiny ZZS v místě zásahu je tedy vedení komunikace s touto osobou, dále pak poskytnutí PNP této osobě (popřípadě i dalším osobám), zklidnění pacienta, transport do nemocničního zařízení. Členové výjezdové skupiny by se však neměli přibližovat k ozbrojené osobě, nesnažit se za každou cenu chytat osobu nad volnou hloubkou bez vlastního jištění (56).

1.8.3 Oznámení o uložení nebo nálezu výbušniny nebo výbušného systému (vs)

1.8.3.1 Oznámení o uložení nebo nálezu výbušniny nebo výbušného systému z pohledu IZS

Složky IZS se setkávají s náplní této typové činnosti při mimořádných událostech způsobenými teroristickými útoky, trestnou činností, popřípadě havarovanou municí. Při zásazích zaměřených na zneškodnění výbušného systému, předmětu, nebo munice je řídicí složkou PČR a velitelem příslušník PČR. Pokud je zásah zaměřen na vyrozumění, evakuaci a záchranu osob, řídicí složkou zásahu je HZS ČR a velitelem zásahu je příslušník HZS ČR. Velitel zásahu v závislosti na závažnosti situace může zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán (25).

1.8.3.2 Oznámení o uložení nebo nálezu výbušniny nebo výbušného systému z pohledu ZZS

Zdravotní operační středisko zajistí přepojení hovoru na operační středisko PČR nebo OPIS (KOPIS), dále pak soustředí informace o volných kapacitách spádových zdravotnických zařízení a zajistí informovanost těchto zařízení o možném přísunu zraněných osob.

ZZS služba zajistí poskytnutí lékařské přednemocniční neodkladné péče nejen raněným osobám, ale i členům ostatních základních složek IZS, zraněných při prováděných záchranných a likvidačních pracích při zneškodňování výbušného předmětu nebo výbušniny. V návaznosti na informace z místa vzniku mimořádné události aktivuje odpovídající množství sil a prostředků na provádění záchranných a likvidačních prací. U takto vzniklé mimořádné události zpravidla nelze předem určit množství sil a prostředků, postupuje se tedy dle velitele zásahu (56).

1.8.4 Letecká nehoda

1.8.4.1 Letecká nehoda z pohledu IZS

Tato typová činnost zahrnuje letecké nehody civilních, vojenských, policejních letedel. Leteckou nehodou pro potřeby typových činností se rozumí taková mimořádná událost, která je spojena s provozem letadla, a při které některá osoba byla smrtelně nebo těžce zraněna následkem přítomnosti v letadle nebo kontaktu s kteroukoli částí letadla, včetně částí, které se od letadla oddělily (26). Dále je to mimořádná událost, kdy bylo letadlo zničeno nebo poškozeno, popř. je letadlo nezvěstné, nebo na zcela nepřístupném místě.

Mezi základní činnosti IZS při letecké nehodě patří vyhledání a záchrana osob z vraku letadla a z dalších míst, na kterých se mohou postižené osoby pohybovat. Dále je to evakuace a záchrana osob v prostorech, kam by se mohla mimořádná událost šířit, identifikace osob na palubě letadla, provedení třídění raněných, ošetření a jejich transport do zdravotnických zařízení. Mezi činnosti IZS patří rovněž poskytnutí psychosociální pomoci postiženým. Pokud těla obětí nebrání činnosti složkám IZS, ponechávají se na místě (oproti jiným hromadným neštěstím, kdy dojde ke shromáždění těl na místě určeném), pouze se viditelně označí, aby bylo jasné, že jsou již nalezeni. V případě nezbytnosti přemístění těla je jejich stav zdokumentován, tělo i místo nálezu je číselně označeno (56).

Síly a prostředky IZS jsou rozděleny no sektorů. (příloha 4) Prvním ze sektorů je sektor vyhledávání a záchrany. V tomto sektoru je velitelem příslušník HZS ČR, organizuje se zde vyhledávání osob v troskách, jejich vyproštění a provádí se činnosti směřující k omezení rizik působících na zachraňované a zasahující záchranáře. Zpravidla zde dochází k rozdělení záchranářů na 3 skupiny. *Vyhledávací skupina* vyhledává zraněné, označí místo jejich nálezu a odvede osoby schopné samostatného pohybu na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných. *Záchranná skupina* provádí záchranu osob neschopných pohybu, včetně jejich vyproštění a transportu raněných na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných. *Jistící skupina* jistí vyhledávací a záchranné skupi-

ny před riziky vznikajícími z trosk letadla, má za úkol hasit požár, sledovat únik provozních kapalin, označovat nebezpečné prostory a předměty atd. (26)

Druhým sektorem je sektor zdravotnické pomoci. V tomto sektoru je velitelem vedoucí lékař ZZS. V sektoru zdravotnické pomoci jsou umístěna stanoviště pro shromáždění a třídění raněných, stanoviště pro poskytnutí odborné přednemocniční neodkladné péče a stanoviště pro nakládání raněných k transportu do zdravotnického zařízení. Jednotlivá stanoviště je nutno zříditi mimo působení zplodin hoření, mimo šíření par nebezpečných látek atd. (56)

Třetím sektorem je sektor pátrání, kde je velitelem příslušník PČR. V tomto sektoru dochází k hledání a mapování trosk letadla, popř. hledání osob, které mohli vypadnout před pádem letadla.

Velitelem zásahu jako celku je příslušník HZS ČR, který zřizuje štáb velitele zásahu, ve kterém je zástupce Policie ČR, vedoucí lékař ZZS, zástupce postižené obce, vedoucí ostatních zúčastněných složek IZS, psycholog nebo vedoucí posttraumatického intervenčního týmu, zástupce Vojenské policie v případě letecké nehody vojenského letadla (26).

Na operační úrovni vedení zásahu spolupracují operační středisko PČR, OPIS (KOPIS) HZS ČR, ZOS ZZS, společné operační centrum Ministerstva obrany, stálá služba Záchraného koordinačního střediska Praha a stálá služba Ústavu pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod (26).

1.8.4.2 Letecká nehoda z pohledu ZZS

V rámci této typové činnosti jsou od ZZS očekávány vozidla ZZS a vrtulníky LZS dle traumatického plánu. ZOS ZZS zabezpečí vyslání posádek ZZS dle počtu raněných. Dalším úkolem je informování kontaktních míst cílových lůžkových zařízení o předpokládaném počtu postižených a jejich zranění. Dále pak zajistí náhradu za síly a prostředky, které jsou vyslány na místo MU.

Na místě zásahu ZZS vytvoří sektor zdravotnické pomoci, který je popsán v předchozí kapitole. Vedoucí lékař na místě zásahu posoudí vhodnost výběru místa tohoto sektoru, rozdělí raněné dle závažnosti poranění, poskytuje odbornou lékařskou

PNP, rozhoduje o požádání pomoci ze sousedních krajů, popř. ze zahraničí. Dále vedoucí lékař (tedy velitel sektoru zdravotnické pomoci) konstatuje smrti osob, včetně stanovení pravděpodobné příčiny smrti, poskytuje informace o tělech zemřelých pro potřeby Policie ČR a soudního lékařství. Vedoucí lékař rovněž organizuje záchranné práce tak, aby nedošlo k poškození důležitých důkazů pro zjištění příčiny události a identifikace obětí.

Zdravotnická zařízení následně aktivují traumatologický plán, poskytnou následnou neodkladnou péči (56).

1.8.5 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů

1.8.5.1 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů z pohledu IZS

V rámci popisu této typové činnosti je důležité vymezení základních pojmů. Biologické agens je jakýkoliv organismus, ať už přírodního či umělého původu, jehož zneužití může způsobit onemocnění, nebo i smrt lidí, zvířat, rostlin. Patří sem bakterie, viry, houby, chlamydie a další (27). Toxin je látka produkovaná organismy, popřípadě látka chemicky syntetizovaná, který může působit škodlivě na živý organismus (35). Vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny se rozumí takové agens a toxiny, které mohou být použity jako zbraň (47). Potenciálně kontaminované osoby jsou osoby bez příslušných ochranných pomůcek, které přišli do kontaktu s podezřelou látkou (27).

Na operačním řízení zásahu při nálezů předmětu s podezřelým agens se účastní kromě operačních středisek základních složek IZS také Společné operační centrum Ministerstva obrany, Státní ústav jaderné, chemické, biologické ochrany, popř. příslušný orgán ochrany veřejného zdraví, zdravotní ústavy. Dle Daniela Dire se zbraně s biologickým materiálem vyznačují vysokou účinností, dostupností a relativně snadným doručením (14).

Velitelem zásahu je velitel JPO (příslušník HZS ČR), který má za úkol upřesnit stupeň poplachu IZS a potřebný počet sil a prostředků potřebný pro zvládnutí situace. Velitel zásahu má oprávnění zřídit štáb velitele zásahu a dle potřeby může požádat o pomoc další subjekty, jako např. Armádu ČR, specializované pracoviště Útvaru pro

odhalování organizovaného zločinu, další fyzické nebo zástupce právnických osob potřebných k řešení této situace. Velitel zásahu dále označí prostor v místě mimořádné události jako prostor s nebezpečím, tzv. nebezpečnou zónu. (**příloha 5**) Velitel rovněž uvede v činnost dekontaminační prostor, rozhoduje o umístění prostoru pro poskytování zdravotní péče, prostřednictvím Policie ČR a ZZS zabezpečí evidenci transportů potenciálně kontaminovaných osob do zdravotnického zařízení. Kromě těchto povinností velitel zásahu rovněž odpovídá za informování sdělovacích prostředků o provádění záchranných a likvidačních prací (**56**).

1.8.5.2 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů z pohledu ZZS

Oblastní (krajské) ZOS ZZS informuje posádky jedoucí na místo vzniku mimořádné události o nutnosti použití osobních ochranných prostředků. Dále ZOS na základě konzultace situace s orgánem ochrany veřejného zdraví zajistí vyčleněný přepravní prostředek pro transport kontaminovaného pacienta. ZOS také informuje zdravotnické zařízení, do kterého je tento pacient směřován a eviduje seznam osob, kteří se účastnili zásahu v místě mimořádné události, a to z důvodu možné nákazy (**27**). Včasné odhalení biologického činitele v prostředí umožňuje včasné a zvláštní zacházení. Pro zajímavost uvádím, že v současné době americké ministerstvo obrany vlastní zařízení pro detekci mraků biologických bojových látek v ovzduší (**16**).

1.8.6 Udržení veřejného pořádku při technoparty

1.8.6.1 Udržení veřejného pořádku při technoparty z pohledu IZS

Technoparty rozumíme veřejně přístupnou hudební produkci spojenou s poslechem hlasité hudby, požíváním alkoholu, omamných a psychotropních látek. Technoparty je charakterizovaná skutečností, že zpravidla nelze dopředu určit potřebný počet sil a prostředků pro zvládnutí mimořádné události vzniklé v souvislosti s technoparty.

Při přípravě na MU spojenou s provozem technoparty je vedoucí složkou Policie ČR. Velitelem společného zásahu IZS se stává příslušník té základní složky, která má největší působnost při daném zásahu s ohledem na charakter MU, nedohodnou-li se velitelé jinak. Velitel zásahu zabezpečuje spojení z místa zásahu a průběžně informuje příslušná operační střediska IZS. Operačního řízení zásahu se účastní operační střediska PČR, HZS ČR a příslušné ZOS ZZS (28).

1.8.6.2 Udržení veřejného pořádku při technoparty z pohledu ZZS

V rámci této typové činnosti nejsou úkoly ZZS pevně dány. Nicméně z předchozích akcí podobného typu je pravděpodobnost zásahu posádky ZZS značná. Ošetření účastníků pod vlivem návykové látky je vhodné s asistencí příslušníka Policie ČR (56).

1.8.7 *Záchrana pohřešovaných osob*

1.8.7.1 Záchrana pohřešovaných osob z pohledu IZS

Záchrana pohřešovaných osob v terénu je jednorázové nasazení většího množství sil a prostředků vedoucí k vypátrání pohřešované osoby. Pohřešovanou osobou je osoba, po které bylo vyhlášeno nebo započato pátrání, a hrozí jí ohrožení života, zdraví.

Pátrání vyhláší operační středisko okresního ředitelství Policie ČR. Z důvodů silné medializace této typové činnosti je nutné projevovat rozhodnost při nasazování sil a prostředků (29). Velitelem zásahu, tedy pátrací akce je zpravidla příslušník Policie ČR. Velitel je oprávněn zřídit štáb velitele zásahu jako svůj pracovní orgán. Do tohoto štábu může jmenovat kromě jiných i osob i lékaře nebo delegovaného zástupce ZZS (56).

1.8.7.2 Záchrana pohřešovaných osob z pohledu ZZS

Stejně jako předchozí typová činnost, ani tato typová činnost neukládá ZZS specifické úkoly. Se záchranou pohřešovaných osob se lze však setkat i při rozsáhlých MU,

kde ZZS funguje jako zprostředkovatel PNP a přijímá od Policie ČR pohřešované osoby a má za povinnost se o ně postarat (**56**).

1.8.8 Dopravní nehoda

1.8.8.1 Dopravní nehoda z pohledu IZS

Pro potřeby této problematiky lze dopravní nehodu charakterizovat jako mimořádnou událost, při které v souvislosti s provozem na dálnici, silnici, pozemní komunikaci hrozí, nebo je přímo ohrožen zdraví nebo život osob, popř. může dojít k poškození životního prostředí.

Cílem činnosti složek IZS při zásahu u dopravní nehody je zajištění místa a okolí dopravní nehody (**30**), včetně zajištění bezpečnosti pro zasahující záchranáře, vyproštění raněných a poskytnutí první pomoci raněným (**56**), provedení protipožárních opatření, zamezení úniku nebezpečných a škodlivých látek, popř. poskytnutí základní humanitární pomoci postiženým dopravní nehodou. Pokud při zásahu u dopravní nehody vzniknou i další rizika, postupuje se v souladu s jinými typovými činnostmi (např. dle kapitoly 1.8.9, 1.8.5 atd.).

Řídící a koordinační složkou zásahu je převážně HZS ČR, velitelem tedy velitel jednotky požární ochrany. V případě, že JPO nezasahují, je velitelem příslušník té základní složky, jejíž činnost na místě převažuje. Kromě základních složek IZS se na společném zásahu mohou také podílet právnické a podnikající fyzické osoby v souladu zákona o IZS, dále také správci komunikací. U běžné dopravní nehody velitel zásahu obvykle štáb nezřizuje. U závažných dopravních nehod v závislosti na vyhodnocení druhu a závažnosti následků dopravní nehody zřídí velitel zásahu štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán (**30**).

Úkoly operačního řízení při řešení dopravní nehody plní operační a informační středisko IZS (KOPIS), příslušné územní pracoviště integrovaného operačního střediska krajského ředitelství Policie České republiky, podle typu komunikace a závažnosti dopravní nehody rovněž dozorčí služba dálničního oddělení PČR, popř. integrované operační středisko operačního odboru místně příslušného krajského ředitelství PČR, ZOS

ZZS. Na řešení se dále mohou podílet dispečinky dopravců, či Národní dopravní informační a řídicí centrum (30).

1.8.8.2 Dopravní nehoda z pohledu ZZS

ZZS na místě vzniku dopravní nehody zajišťuje poskytování přednemocniční neodkladné péče. Pokud jsou poranění jednotlivci, působí ZZS v rámci řešení dopravní nehody standardně, jako u jakéhokoli poranění (56). Pokud jde o dopravní nehodu s velkým množstvím raněných, postupuje dle dokumentu Typové činnosti IZS u mimořádných událostí s velkým počtem raněných a obětí viz kapitola 1.8.9.

ZOS ZZS při dopravní nehodě přijímá a vyhodnocuje volání na lince 155, popř. přijímá informace z linky 112, vysílá na místo nehody určené posádky a dle dalších informací se rozhoduje o nasazení dalších sil a prostředků nutných ke zvládnutí dané dopravní nehody. Dále poskytuje informace i dalších základním složkám IZS (56).

1.8.9 *Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí*

1.8.9.1 Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí z pohledu IZS

Hromadné neštěstí jako takové vzniká, dle Pokorného, působením přírodních živlů nebo člověka. Tyto příčiny rozděluje dle rizik na přírodní, technická, občansko-politická, sekundární (41). Termín „velký počet raněných“ je definován jako stav, kdy je nutné stanovit priority poskytování přednemocniční neodkladné péče a priority odsunu. Je to stav, kdy počet záchranářů neumožňuje zajistit PNP všem raněným současně. (54). Počet je obvykle vyšší než 10 raněných.

Tyto mimořádné události se dělí na 3 základní skupiny. Mimořádná událost A je taková mimořádná událost, jejíž podmínky umožňují, aby třídění raněných prováděl personál ZZS přímo v místě vzniku MU, a to bez ohrožení zdravotníků. Mimořádná událost B je MU, kde místo vzniku MU není bezpečné a kdy je raněné zapotřebí nejprve transportovat do bezpečné zóny. Třídění raněných pak provádí příslušníci HZS. Mimořádná událost C je mimořádná událost s prokázanou přítomností nebezpečných látek a záchranáři musí používat odpovídající stupeň ochrany (31).

Velitelem zásahu je obvykle velitel požární ochrany, který dle potřeby rozděluje místo zásahu na sektory, dále zřizuje štáb velitele zásahu ve složení podle druhu MU a zasahujících složek IZS. Pokud na místě MU nejsou detekovány nebezpečné látky, stanoví stanoviště pro shromáždění a třídění raněných v blízkosti místa MU. K tomuto účelu lze vyhradit i budovy v blízkosti MU, popř. využít stany (56).

Pokud jsou na místě zásahu detekovány nebezpečné látky, požádá KOPIS o povolání sil a prostředků pro detekci nebezpečných látek a pro jejich dekontaminaci. Dále nařídí označení nebezpečné zóny, vnější a bezpečné zóny. Po domluvě s vedoucím lékařem stanoví stanoviště pro shromažďování a třídění raněných, a to za hranicí nebezpečné zóny. Všichni ranění i záchranáři musí projít při opouštění nebezpečné zóny dekontaminací.

Síly a prostředky jsou rozděleny do dvou základních skupin. První skupina je skupina pro vyhledávání a záchranu. Velitelem této skupiny je příslušník HZS ČR. Tato skupina provádí vyhledávání osob v troskách, jejich vyproštění a provádí činnost vedoucí k omezení rizik působících na zachraňované a zasahující záchranáře. Dále se záchranáři rozdělují do vyhledávací, záchranné a jistící podskupiny. Druhou skupinou je skupina zdravotnické pomoci (viz kapitola 1.8.9.2)

Činnosti prováděné k záchraně lidských životů a zamezení nebezpečí vyplývající z působení MU mají vždy prioritu, ale je nutné, aby byly prováděny s ohledem na následnou kriminalistickou činnost (31).

Pro provádění identifikace velkého množství obětí se vytváří týmy identifikace obětí MU tzv. DVI týmy (Disaster Victim Identification) sestavené z pracovníků Policie ČR, Služby kriminální policie a soudních lékařů.

Základem úspěšného řešení MU je propojení informačních toků zásahu složek IZS, cílových zdravotnických zařízení. Dále je nutné dodržování pokynů z traumatologických plánů. Operačního řízení zásahu se účastní ZOS ZZS, OPIS (KOPIS) HZS ČR, operační středisko Policie ČR. Dále se mohou účastnit i dispečinky ostatních složek IZS, dispečinky dopravců, jejichž dopravní prostředky byly poskytnuty pro řešení MU (např. vozidla MHD...) apod. KOPIS povolává síly a prostředky dle

informací od velitele zásahu, informuje starostu místně příslušné obce s rozšířenou působností.

Policie ČR organizuje dopravní opatření pro hladký průjezd vozidel ZZS do cílových zařízení popř. organizují odklon dopravy **(31)**.

1.8.9.2 Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí z pohledu ZZS

Vedoucí lékař zásahu, tedy lékař, který se dostaví na místo zásahu jako první, popř. lékař předem určený, plní své úkoly až do okamžiku odvozu posledního raněného z místa zásahu **(33)**. Odpovídá za komunikaci se ZOS ZZS a jeho prostřednictvím s cílovými zařízeními, kam jsou ranění transportováni. Dále je odpovědný za plnění činností stanovených v traumatologickém plánu daného kraje v oblasti PNP.

ZZS na místě zásahu zajišťuje provedení lékařského třídění raněných, které navazuje na primární třídění (třídění prováděné v nebezpečné zóně prostřednictvím metody START) **(21) (příloha 8)**. Zranění se opatří kartou pro třídění raněných **(příloha 9)** Po třídění následuje ošetření raněných a jejich odsun. Stanoviště ZZS se rozdělí na sektor pro shromáždění a třídění raněných, sektor pro poskytnutí odborné PNP a sektor pro nakládání raněných k transportu apod. **(příloha 7)** Stanoviště je třeba organizovat tak, aby byly vzdálenosti mezi sektory co nejmenší, a aby stanoviště bylo umístěno mimo působení nebezpečných látek **(55)**. **(příloha 6)**

První posádka na místě zásahu upřesní ZOS tísňovou výzvu z pohledu rozsahu, typu a závažnosti zdravotnických následků. Dále se zajistí vedení zdravotnického zásahu a zajišťuje se PNP (viz výše) **(48)**.

Cílová zdravotnická zařízení zahájí neprodleně přípravu specializovaných pracovišť k ošetření velkého počtu raněných, zejména přípravu operačních sálů, ARO, JIP a dalších oddělení dle traumatologického plánu a informací ZOS ZZS. Dále provádějí převzetí pacientů a provádějí další třídění dle závažnosti. Spolupracují s ZOS ZZS na následné identifikaci dle třídících čísel a podílejí se na vytvoření závěrečné dokumentace **(56)**.

1.8.10 Porucha plynulosti provozu na dálnici

1.8.10.1 Porucha plynulosti provozu na dálnici z pohledu IZS

Za mimořádnou událost se považuje nebezpečná porucha plynulosti silničního provozu na dálnici, kdy se může vytvořit kolona stojících vozidel. S ohledem na možnosti posádek stojící v koloně (omezené množství pohonných hmot, léků, tekutin, teplých oděvů při nízkých teplotách), lze předpokládat ohrožení přepravovaných osob na životě a zdraví.

Pokud je zastavení provozu způsobeno působením nepříznivých faktorů (např. dopravní nehodou) a odstranění příčiny vzniku MU vyžaduje provedení záchranných a likvidačních prací, je velitelem zásahu příslušník HZS ČR.

V případě, že vytvořená kolona vozidel je několik km dlouhá, zřizuje se tzv. sektor. Velitelem sektoru je pak příslušník té složky, která v sektoru provádí převažující činnost (32).

Operačního řízení zásahu se podílí operační středisko Policie ČR, KOPIS HZS ČR, ZOS ZZS, pracovníci střediska správy a údržby silnic, dispečinky dopravců, popř. Národní dopravní informační a řídicí centrum. V ČR je provozován Jednotný systém dopravních informací, jehož principem je soustředit potřebné informace o provozu na silnicích. Pokud dojde k omezení provozu na silnicích II. a III. třídy, podílí se na řešení vlastníků těchto komunikací, což je Krajský úřad a jeho odbor dopravy a silničního hospodářství a Správa údržby silnic.

Hejtman je na základě svých oprávnění vyplývajících ze směrnic o IZS oprávněn převzít koordinaci záchranných a likvidačních prací osobně, nebo ji provádět s využitím krizového štábu kraje (32).

Jednotky požární ochrany poskytují první pomoc zraněným, pokud na místě není ZZS, spolupracují se ZZS při poskytování PNP, zabezpečí týlově místo zásahu (osvětlení...), zajistí posttraumatickou intervenční péči účastníkům nehody nebo zasahujícím osobám. Dále zajišťují minimální podmínky péče pro zasahující příslušníky IZS (podmínky pro odpočinek...), podílejí se na transportu materiálu a osob. Kromě těchto

činností rovněž poskytují prostředky k nouzovému přežití, jako přikrývky, ošacení, balenou pitnou vodu, čaj aj. **(56)**

1.8.10.2 Porucha plynulosti provozu na dálnici z pohledu ZZS

Pomoc ohroženým osobám ve vozidlech stojící v koloně při nepříznivé prognóze doby obnovy provozu poskytuje ZZS na vyžádání. Dále se ZZS podílí, spolu s Policií ČR na uvolnění provozu, v koordinaci 1. stupně poplachu složek IZS. Z této typové činnosti nevyplývají pro ZZS další jiná specifická opatření **(56)**.

2. Cíl práce

Cílem práce č.1 je zmapovat povědomí členů jednotlivých složek IZS o existenci dokumentů typových činností IZS, speciálně pak o úloze ZZS na místě vzniku mimořádné události. Cílem č.2 je zjistit, do jaké míry jsou tyto členové seznámeni s náplní dokumentů typových činností, zmapovat jejich názory na tyto dokumenty a zjistit zda jsou členové základních složek IZS seznámeni s potřebami ZZS vůči jiným složkám IZS. Cílem práce č.3 je vytvoření hypotéz na základě kvalitativního výzkumu, který se týká znalostí členů jednotlivých základních složek IZS v otázkách typových činností a v možnostech rozšíření jejich znalostí tohoto tématu

3. Metodika výzkumu

Tato diplomová práce je založena na kvalitativním výzkumu. Využívá metody polořízeného rozhovoru.

Vybranou skupinou respondentů jsou zaměstnanci Zdravotnické záchranné služby Jčk, dále pak příslušníci Policie ČR a příslušníci HZS ČR. S rozhovorem a zapojením do výzkumu souhlasila většina oslovených respondentů. Pro výzkum jsem si vybral část z nich tak, aby ve vzorku respondentů byli zastoupení respondenti pracující krátkou dobu (1-5 let), respondenti pracující déle (5-15 let) a také respondenti, kteří již pracují déle jak 15 let. Výzkumný vzorek obsahuje stejný počet respondentů z každé organizace. Při řešení mimořádných událostí mají podstatnou úlohu operační střediska základních složek IZS a je tedy předpoklad, že zaměstnanci těchto operačních středisek dokumenty znají podrobně. Předmětem této diplomové práce jsou však názory a pohledy na danou problematiku členů působících v terénu, kteří v případě nutnosti aplikují tyto dokumenty do praxe na místě zásahu. Z tohoto důvodu rozhovory se zaměstnanci operačních středisek provedeny nebyly.

Rozhovory jsem nahrával na diktafon. Téměř doslovný přepis uvádím v kapitole Výsledky výzkumu a podkapitole Přepis rozhovorů. Jednotlivé odpovědi jsem porovnal a společné i odlišné názory na danou problematiku jsem shrnul v podkapitole Vyhodnocení rozhovorů.

4. Výsledky výzkumu

4.1 Přepis rozhovorů

4.1.1 Zdravotnický záchranář č.1

Muž 28 let, 5 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Já osobně považuji za zásah IZS jakýkoli zásah, při kterém jsou na místě jednotlivé složky IZS. Zásah IZS je dle mého názoru i takový zásah, při kterém jednotlivé složky IZS působí na místě zásahu samostatně, nespolupracují spolu a každá složka provádí jen svou činnost. Nejčastěji se setkávám se zásahy IZS při dopravní nehodě, kdy HZS provádí technické zabezpečení zásahu, Policie ČR řídí dopravu a my se staráme o zraněné a nijak zvlášť spolu nespolupracujeme, každý se věnuje jen „tomu svému“. Maximálně nám hasiči pomůžou někoho odnést do vozu. Jako zásah IZS beru i to, když je nutno otevřít uzavřený byt s tím, že je pravděpodobné, že se v bytě někdo nachází. HZS otevírá byt, Policie to legislativně zaštití a ZZS poskytne zdravotnickou pomoc.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Těžko říct přesně, řádově 5x do měsíce. Zatím se vždy jednalo o výše zmíněné případy. S mimořádnou událostí většího rozsahu, kdy by byla za potřebí vyšší úroveň spolupráce, a na místě zásahu by byl určený velitel, který by zásah koordinoval, jsem se zatím nesešel.

Byl jste seznámen s dokumentem Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Myslím, že nějaké krátké školení proběhlo, ale bylo to spíše informativní, podrobně jsme toto téma tuším neprobírali, alespoň si nepamatuji. Jinak na intranetu nějaké směrnice jsou.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Jak jsem uvedl, seznámení bylo jen okrajové a bylo součástí několika dalších přednášek, takže obsah těchto dokumentů neznám. Naše školení je spíše zaměřeno na zvládnutí hromadného neštěstí. To probíráme častěji a podrobněji.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

(požívat je vždy, nebo jsou zásahy natolik specifické, že nelze podle pokynů z dokumentu postupovat)

Určitě má smysl mít v jakési základní obecné kostře metodické pokyny pro zvládnutí mimořádných událostí vytvořeny, nicméně pro ZZS je, dle mého názoru, dostačující mít metodické pokyny pro zvládnutí hromadného neštěstí. Další záležitosti jsou spíše v kompetencích HZS ČR a Policie ČR.

Uvítal byste školení na toto téma?

Myslím si, že to není potřeba a naše školení jsou, pro potřeby ZZS v rámci IZS, plně dostačující a pokud bych byl součástí zásahu, kdy by byla nutná větší koordinace zásahu, jednal bych dle pokynů velitele zásahu, nejčastěji příslušníka HZS.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS?

ZZS je poskytovatel přednemocniční neodkladné péče, a to je jeho vlastně jediná úloha v rámci IZS. Beru to tak, že zásah IZS mají na starosti především hasiči, kteří ho organizačně a technicky zajistí, odtransportují poraněné na bezpečné místo a my jim tam poskytujeme přednemocniční péči, popřípadě jsme k dispozici hasičům a policistům, kteří by se v rámci zásahu dostali do ohrožení života. Čili podle mého názoru má ZZS úlohu v rámci IZS spíše okrajovou. Jinak součinnost s jinými složkami IZS byla vždy naprosto bezproblémová.

Existují vůbec situace, ve které byste vy z pozice zdravotnického záchranáře uvítal znalosti, jak zvládat mimořádné situace?

Pravděpodobnost je malá. Jak jsem již uvedl, velení při těchto zásazích mají na starost především příslušníci HZS. Ze strany ZZS je vedoucím zásahu lékař, takže já jako zdravotnický záchranář se k řešení mimořádné události nedostanu. Kromě jedné možnosti. V Kaplici působíme jako posádka RZP, čili posádka bez lékaře a nejbližší RLP s lékařem je v Českém Krumlově. Pokud by došlo k mimořádné události většího rozsahu a já byl na místě jako první, tak bych rozhodně tyto znalosti a postupy uvítal, ale ta pravděpodobnost je malá a navíc by trvalo jen krátkou dobu, než by na místo dorazil lékař a velení by převzal, ale nicméně určitá možnost tu přeci jen existuje.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u Policie ČR?

Myslím, že to uplatnění nemá, my dojedeme na místo rychle a než by stačili policisté přístroj použít, už bychom byli na místě my.

4.1.2 Zdravotnický záchranář č.2

Muž, 27 let, 3 roky praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Zásah IZS, podle mého názoru, je takový zásah, na kterém se podílí dvě a více složek IZS, je nutná koordinace prací na místě zásahu, a je zde nutnost vytvořit krizový štáb, rozdělit místo na určité zóny a určit velitele zásahu. Běžné situace jako jsou např. dopravní nehody s malým počtem raněných, kdy není nutná koordinace zásahu a jednotlivé složky spolu spolupracují bez určeného velitele zásahu a není potřeba určit krizový štáb, jako zásah IZS nepovažuji. V zákoně 239/2000 je tuším zásah IZS definován jako jakákoli součinnost dvou a více složek IZS, ale například situaci, kdy spolupracují ZZS a Policie ČR u ošetření nespolupracujícího pacienta, rozhodně není dle mého názoru vhodné nazývat zásahem IZS.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Se situacemi, které jsem uvedl, a které nepovažuji za zásah IZS jako takový se setkávám poměrně často, řekněme několikrát (5- 10 krát) do měsíce. Zásahy IZS vyža-

dující koordinovaný postup a vytvoření krizového štábu jsou poměrně vzácné a není jich mnoho. Já jsem se takového zásahu, nepočítám-li cvičení, nesetkal.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

V rámci přednášek a seminářů jsme byli s těmito dokumenty seznámeni. Ale velice okrajově, spíše abychom věděli, že tyto dokumenty existují a kde je najít. Na pracovišti jsou tyto dokumenty k dispozici v elektronické podobě na intranetu. Přednášky na podobná témata jsou pro naše potřeby zaměřeny spíše na zvládnání situací, u kterých dojde k postižení více lidí, tzv. hromadná neštěstí. S přednáškami ohledně hromadného neštěstí se setkáváme poměrně často a myslím, že jsme vyškoleni poměrně dobře, ale vzhledem k nízkému počtu těchto situací nemáme zkušenosti z praxe, což je v mnoha ohledech důležitější. Přímo s dokumentem Typové činnosti IZS jsem se seznámil blíže jen díky mému vlastnímu zájmu o danou problematiku.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Tyto dokumenty byly vytvořeny pro potřeby IZS a obsahují určité situace a postupy jak tyto situace zvládnout, jak při nastalé situaci postupovat. ZZS Jak má k dispozici tzv. Výpis z katalogu typových činností zahrnující úkoly ZZS na místě zásahu. Co se týká jednotlivých činností, patří sem určitě postup při hromadném neštěstí, který je pro ZZS nejdůležitější, dále pak postupy při dopravní nehodě, letecké nehodě, úniku biologických agens, působení radioaktivity, tuším ještě postup při technoparty, vyhledávání osob a postupy při sebevražedném jednání jedince.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Jedinou činnost z výše uvedených, se kterou jsem se setkal, byly dopravní nehody a únik plynu, který ale nevím, jestli je v typových činnostech uveden. Kromě těchto zásahů jsem byl i přítomen cvičení, na kterém se zkoušelo uplatnění typové činnosti zaměřené na hromadné neštěstí v praxi.

Pokud ano znali všichni zúčastnění tyto pokyny a postupovalo se podle nich?

Neznám náplň jednotlivých typových činností dokonale a u cvičení jsem nebyl hodnotící, tak nevím, jestli to dokážu adekvátně posoudit, ale z toho co jsem viděl, mám pocit, že příslušníci HZS náplň znají dokonale a postupovali dle metodických pokynů, členové ZZS se soustředili převážně na svou činnost, ale určité povědomí měli a příslušníci Policie ČR dle mého osobního názoru příliš mnoho o existenci těchto postupů nevěděli a řídili se jen pokyny příslušníků HZS. Ale jak říkám, je to pouze můj osobní dojem.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Jednoznačně ano, protože bez pokynů pro společný zásah by zásah probíhal více chaoticky a efektivita tohoto zásahu by byla do značné míry snížena. Na druhou stranu nelze postupovat při jednotlivých mimořádných událostech stejně a direktivně se držet daných dokumentů, zvládnutí těchto situací vyžaduje vždy do jisté míry improvizaci (komplikovaný terén a jiná specifika vyplývající z každé dané situace)

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?

Nenapadá mě nic, co bych přidal, možná činnost při rozsáhlém požáru. Rozhodně bych z těchto dokumentů odstranil postupy při demonstrování úmyslu sebevraždy. Toto je specifická činnost, při níž nelze jednat dle dokumentů, ale přísně individuálně. Rovněž bych odstranil typovou činnost vztahující se na udržení pořádku při technoparty. Myslím, že tato činnost je přímo v kompetenci Policie ČR, nikoli celého IZS.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS?

Úloha ZZS v rámci IZS je spíše druhořadá. ZZS poskytuje přednemocniční neodkladnou péči, při společných zásazích IZS se drží členové ZZS spíše stranou, aby sami nebyli v ohrožení, což je naprosto logické, a čekají na přisun raněných od příslušníků HZS, kteří je transportují z místa ohrožení do bezpečné zóny. Úloha ZZS roste při mimořádné události s větším počtem raněných. Ve většině případů se však drží pokynů příslušníka HZS, který je velitelem zásahu. Kromě ošetření a transportu raněných do

nemocničního zařízení může ZZS rovněž poskytnou některý materiál, např. příkrývky. Nicméně pro své úkoly při hromadném neštěstí je ZZS (nevím jak v jiných krajích, ale ZZS Jčk určitě) připravena ať už co se týká sil, tak i prostředků dobře.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u Policie ČR?

Určitě je to věc prospěšná, a pokud by jimi byli příslušníci Policie vybaveni, mohli by zachránit v některých případech život.

4.1.3 Zdravotnický záchranář č.3

Žena 28 let, 6 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Všechny zásahy, při kterých dochází ke spolupráci jednotlivých složek, takže i ty, při kterých není nutné určit velitele zásahu.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?.

Zhruba tak 2 krát týdně, tedy asi 8 krát do měsíce.

Byla jste seznámena s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Ano, ale jen v rámci semináře. Měli jsme jednodenní školení, na kterém bylo několik témat, asi 4 nebo 5, a jedno z témat byly i tyto dokumenty. Seminář proběhl ale jen informativně, abychom věděli, které činnosti tyto dokumenty obsahují a kde je v případě potřeby můžeme vyhledat. Na pracovišti tyto dokumenty máme k dispozici k nahlédnutí a je vytvořen i výpis speciálně pro ZZS.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Určitě sem patří činnost při hromadném neštěstí. Toto téma probíráme často a poměrně podobně, i když jsem si jistá, že realita na místě by byla daleko komplikova-

nější. Dále zahrnují dopravní nehody, letecké nehody a úniky škodlivých látek. Víc si nepamatuji.

Byla jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Zatím ne, všechny zásahy byly zvládnuty bez krizového štábu.

Uvítala byste podrobnější školení na toto téma?

Školení jako takové ne, ale velký přínos pro tuto problematiku mají cvičení IZS. Zde je však problém financí (alespoň dle mého názoru). Celkově si myslím, že zvládat tyto situace neumíme. Pokud vezmeme v potaz např. hromadné neštěstí u Nažidel, zásah byl dle mých informací značně chaotický a šlo „jen“ o třídění raněných bez dalších komplikací jako je postižení radioaktivní látkou apod. Je to ovšem dané nízkou četností podobných zásahů, je jasné, že ZZS dejme tomu v Izraeli má větší zkušenosti a tím pádem lépe tyto události zvládají. Každopádně více cvičení by celému systému prospělo.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Jak jsem uvedla, větší uplatnění má přímo cvičení, kdy si tu situaci člověk zažije. Ale každopádně určité směrnice, podle kterých máme fungovat, by měly být vytvořeny.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS?

Jako poměrně okrajovou, my se staráme o raněné, poskytujeme zdravotnickou pomoc a další řešení události přenecháváme jiným složkám. I čas strávený na místě je poměrně krátký. My přijedeme, ošetříme, odvezeme a netrávíme zde tolik času. Nejdéle je na místě vedoucí lékař, který provádí především třídění raněných, ale i on po transportu posledního pacienta odjíždí. Policie ČR a HZS ČR jsou pak na místě dále a podílejí se i na likvidaci jednotlivých událostí, čili svou úlohu určitě máme a ne malou, ale v kontextu celé události spíše okrajovou.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u Policie ČR?

Jelikož je velmi jednoduché tento přístroj ovládat, myslím si, že by nebylo na škodu, kdyby příslušníci PČR byli těmito přístroji vybaveni. Při defibrilovatelných poruchách srdečního rytmu jde o vteřiny a ač ZZS přijede na místo relativně brzy, stejně ta časová prodleva může být osudová.

4.1.4 Zdravotnický záchranář č.4

Muž 31 let, 4 roky praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Podle mého názoru jsou to všechno zásahy, při kterých spolupracuje ZZS, HZS ČR a Policie ČR, tedy i menší zásahy např. při otevírání bytu apod.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Asi tak jednou až dvakrát týdně, řádově.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Seznámen jsem byl na školení, vím, že jsou tyto dokumenty uloženy na intranetu, ale podrobně jsem je nestudoval. Ještě bych doplnil, že existuje i výpis z těchto činností pro ZZS, ale prostudováno to nemám.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Určitě hromadné neštěstí, což je pro naši práci stěžejní, pak jsou tam situace ve spojitosti s působením škodlivých látek, ale dál nevím.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Účastnil jsem se společného cvičení IZS, kdy došlo k nasimulované dopravní nehodě, při které kromě základních složek IZS spolupracovali rovněž zaměstnanci fir-

my ČEZ a to z důvodu spojení dopravní nehody s poškozením elektrického napětí. Skutečný zásah jsem zatím nezažil.

Uvítal byste další podrobnější školení ohledně těchto dokumentů?

Spíš než školení bych přivítal více cvičení. Proto rád jezdím na soutěž záchranných služeb do Jeseníku, kde se setkávám se situacemi, které v běžné praxi zažiji málokdy, včetně řešení dopravní nehody s větším množstvím raněných a spolupráce s jinými složkami IZS.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Vytvoření metodických pokynů na toto téma má smysl, je dobře, že jsou vytvořeny. Podstatnější je však nácvik těchto pokynů a směrnic, protože i když by tyto pokyny teoreticky někdo znal doslovně a nevyzkoušel si je alespoň při cvičení, určitě by nastalou situaci zvládal stejně s obtížemi, jako ten, kdo je nezná. Jsou to situace, které si musí každý prožít, aby mohl říct, že je schopný tyto události alespoň do jisté míry organizačně zvládnout. V podobných situacích hraje důležitou úlohu operační středisko, tudíž by tyto dokumenty měli znát hlavně dispečeri a pak samozřejmě lékaři, kteří by byli našimi veliteli zásahu. A vzhledem k tomu, že vůdčí úlohu IZS hraje HZS ČR, tak příslušníci této složky by měli být v této otázce školeni nejvíce.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS?

Úloha ZZS v rámci IZS je poměrně specifická, jelikož jak HZS, tak Policie ČR spadají pod ministerstvo vnitra a ZZS, ač je tedy zřizovatelem krajský úřad, spadá pod ministerstvo zdravotnictví. Od toho se odvíjí i připravenost a finanční zajištění přípravy na mimořádnou událost.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u Policie ČR?

Vzhledem k tomu, že tyto přístroje může obsluhovat školený laik a jsou přítomny v obchodních centrech, sportovních stadionech, letištích, tak nevidím důvod (kromě

financí), proč by s nimi nemohli umět zacházet i příslušníci Policie ČR. Je to určitě dobrá věc, která může zásadně pomoci naší následné léčbě.

4.1.5 Příslušník HZS ČR č.1

Muž 32 let, 7 let praxe (5 let řadový člen, 2 roky vedoucí mužstva)

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Za zásahy IZS považuji všechny zásahy, při kterých spolupracujeme s dalšími složkami IZS, protože téměř vždy musíme s ostatními spolupracovat, počet výjezdů, při kterých by jednotlivé složky IZS byly na místě, ale nespolupracovaly, věnovaly se jen své činnosti, je minimální. A pokud bychom brali v úvahu jen ty zásahy, při kterých musí dojít k vyšší koordinaci, tak by téměř zásahy IZS neexistovaly, počet by byl nepatrný.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Téměř při každém našem výjezdu spolupracujeme s dalšími složkami IZS, minimálně Policie ČR je na místě vždy. Pokud dojde k požáru, je na místě Policie ČR, pokud např. otevíráme byt, je na místě Policie ČR a také ZZS. U dopravních nehod je to jasné. Tím pádem se zásahy vyžadující součinnost IZS setkávám řádově 20 -30 krát do měsíce.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Ano, tento dokument probíráme postupně poměrně často, zrovna nedávno jsme měli školení na typovou činnost s názvem Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Určitě, jde o 10 situací, které bychom mohli řešit. Patří sem dopravní nehody, letecké nehody, použití radioaktivních látek, biologických látek, pak různé situace jako zvládnutí pořádku na technoparty, vyhledávání osob v terénu atd.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Zatím ne. Všechny naše dosavadní výjezdy jsme zvládli bez použití tohoto dokumentu. Nevím tedy, jestli velitel zásahu podle tohoto dokumentu postupoval, ale v situacích, když jsem byl já velitel zásahu, tak ne.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Některé body určitě, některé body vůbec. Jsou tam věci z mého pohledu zbytečné a v mnoha případech se rovněž realita a teorie značně rozcházejí.

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?

Žádná situace, kterou bych zařadil do tohoto dokumentu, mě nenapadá. Některé bych určitě odebral. Třeba pro nás (HZS) dokument ohledně pohřešování osob význam nemá. Na druhou stranu se z těchto dokumentů dozvídáme o situacích a postupech, se kterými nemáme zkušenosti. Nebylo by od věci, kdyby každá základní složka měla své typové činnosti a pak by existoval soubor dokumentů Typové činnosti IZS, který by obsahoval ty věci společné.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

Spolupráce se členy ZZS bývá bezproblémová, nicméně pokud se tu bavíme o typových činnostech, tak členové ZZS podle mého názoru dostatečně neznají problematiku společného zásahu IZS, rozhodně ne do té míry, do které by měli. Jinak co se týká specifických požadavků ZZS při výjezdech, ZZS většinou nemá nijak zvláštní požadavky, ať už se to týká naší pomoci, nebo prostoru. Nicméně si svou práci dobře zorganizují, a vědí, kdo má jakou úlohu a umí si práci zorganizovat.

4.1.6 Příslušník HZS ČR č.2

Muž 48 let, 22 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Pokud se na místo zásahu sjede více složek IZS, musí spolupracovat. Nelze nastat situace, kdy jednotlivé složky na místě zásahu nespolupracují a věnují se jen své činnosti. Poměrně často jezdíme k dopravním nehodám, kdy je ta spolupráce bezpodmínečná. Za společný zásah ale také považuji i otevírání bytu. Jakmile je na místě více složek, je to dle mého názoru zásah IZS.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Víceméně každý náš výjezd probíhá v součinnosti s jinými složkami. Minimálně dvě složky jsou na místě téměř vždy a asi tak v jedné třetině tří. Takže abych odpověděl na otázku, tak velmi často, asi tak 20 krát do měsíce.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Čas od času školení na toto téma proběhne, ale jednotlivé části přesně neznám. Protože je každý výjezd specifický, za 22 let, co pracuji u HZS, jsem snad nezažil dva stejné výjezdy, takže podle mě je to naprostá zbytečnost. Něco jsme se teoreticky učili, např. jak rozdělit prostor, ale zatím jsem tuto teorii nepoužil a nepamatuji se, že by někdo jiný ano.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Nikdy, za 22 let jsem nezažil ani jednu situaci, kdy bychom měli postupovat podle těchto dokumentů, vždy se situace zvládla na místě, bez dokumentů.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Jak už jsem uvedl, jednoznačně ne. Jsou to nějaké imaginární situace, které jsou v praxi naprosto odlišné, každý požár je jiný, každá dopravní nehoda je také jiná. Pokud

má nějaký dokument v názvu typový, ukázkový atd. je to podle mého názoru dokument zbytečný. Když hoří les, pokaždé je to jinak, jsou tam různé cesty, jednou zpevněná, jindy nezpevněná. Pokaždé je jiný podrost, jednou nízký, jindy vysoký. Stejně tak u HZS máme odbor ochrany obyvatelstva, který vydá nějaké dokumenty. Za tu dobu, co pracuji u HZS, si nepamatuji, že by se někdy někdo podíval do těchto dokumentů, co a jak má dělat. A nejen tedy já, ale ani kolegové, kteří zde pracovali přede mnou. Když nastane povodeň, tak jednou je vody po kolena, jindy po pás. V dokumentech je pak např. uvedeno, že se mají obyvatelé shromáždit dejme tomu v určené tělocvičně, která je ale v tu dobu pod vodou, takže to jsou takové imaginární situace a pokyny, podle kterých se řídit nemůžeme a musíme improvizovat.

Myslím si tedy, že praktický význam podobné dokumenty nikdy neměly. Maximálně je to dobré pro úředníky, kteří mohou prohlásit: „Máme vytvořené odborné dokumenty a pokyny“, ale pro výjezdové posádky, které by tyto pokyny měly plnit, jsou zbytečné. Člověk se musí vždy rozhodnout sám momentálně dle dané situace. A myslím si, že podobné pokyny jsou naprosto zbytečné nejen pro nás, ale také pro výkon Policie ČR i ZZS.

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?
Jak říkám, kdyby záleželo na mně, odebral bych celý dokument.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

Spolupráce se ZZS nemá chybu, myslím, že za ty roky praxe už vím, jak budou záchranáři postupovat, jaké mají na nás požadavky, a spolupráce probíhá většinou bez komplikací. My se snažíme ZZS pomáhat, jsou to odborníci a vždy si řeknou, co chtějí. Nikdy nejednám zbrkle, ale počkám na pokyny lékaře, popř. jiných členů posádky, abych tomu postiženému ještě víc neublížil.

4.1.7 Příslušník HZS ČR č.3

Muž 42 let, 20 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

V dnešní době je to podle mého názoru prakticky každý zásah, při kterém se na místě zásahu setkáme s jinou složkou IZS, a to i ty případy, že spolupráce není nutná.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Velice často, protože téměř při každém našem zásahu je na místě i Policie ČR, a mnohdy také ZZS. Pokud nejde o planý výjezd, tak vždy. Jedná se zhruba o 90% zásahů, tedy asi kolem 30 zásahů měsíčně. Pokud tedy budu brát v úvahu ty řekněme klasické zásahy.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Myslím si, že jsme se na toto téma školili, ale podrobnosti moc neznám.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Zásahů vyžadující vyšší stupeň spolupráce je minimum, já osobně jsem se zatím s takovýmto zásahem neseťkal.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Podrobně dokumenty typových činností neznám, ale pokud budu brát v úvahu i jiné podobné metodické pokyny, tak existuje mnoho pokynů, které nemají příliš smysl, ale jsou i takové pokyny, které smysl mají, záleží, co konkrétně řeší a jak ten problém řeší. Občas se totiž objeví metodický pokyn, který je v daný okamžik nesmyslný. Například nedávno jsme se školili na téma „ptačí chřipky“, což je 5 let poté, co se tu tento problém objevil, docela úsměvné.

Na druhou stranu je dobře, že jsou některé činnosti probírány, hlavně ty, se kterými se často neseťkáme, např. letecká nehoda. Je dobré vědět, a to nejen pro nás, ale i

pro ZZS z jaké strany přistavit vozy, kudy budou lidé z letadla vystupovat apod. V tom vidím smysl a užitek dokumentů týkajících se typových činností a dalších podobných.

Uvítal byste nějaké bližší školení na toto téma?

Měli bychom si tuto problematiku procvičit, měli bychom se jí věnovat, ale přiměřeně podle toho, s jakou pravděpodobností se daná událost může stát. Nemá cenu, abychom se specializovali např. na letecké havárie, když nám tady přistane větší letadlo jednou, dvakrát za rok.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

ZZS poskytuje svou zdravotnickou péči, a my jim v tom musíme pomáhat, takže specifika jejich práce známe poměrně dobře a snažíme se vyjít vstříc. To je základ IZS. My pomůžeme ZZS, Policie pomůže nám atd. V podstatě si myslím, že ta spolupráce všech složek funguje dobře. Jinak ale nevím o specifických požadavcích pracovníků ZZS nutných pro jejich činnost, a když už se nějaký ten požadavek vyskytne, vždy se bez problémů domluvíme.

4.1.8 Příslušník HZS ČR č.4

Muž 36 let, 13 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Rozhodně všechny výjezdy bych do společných zásahů IZS neřadil. Pokud dojde dejme tomu k požáru kontejneru, společně s námi přijede na místo Policie ČR a vyšetřuje tento požár, popř. někde otevřeme byt, kde je předpoklad přítomnosti osoby, která potřebuje lékařské ošetření, a na místě my otevřeme byt, Policie nad tímto zásahem dohlíží a ZZS poskytne svou péči, tak to jsou zásahy, které na zásahy IZS nepovažuji. Spíše bych tam zařadil např. dopravní nehody, nebo jiné mimořádné události, při kterých si jednotlivé složky musí pomáhat a spolupracovat.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?.

Většina zásahu probíhá právě tak, jak jsem je popsal v předchozí otázce a jsou to téměř všechny naše zásahy, těch zásahu, kde je nutná spolupráce jako taková, mnoho není, řekněme 5 do měsíce a se zásahem vyžadující vyšší stupeň koordinace jsem se neseťkal.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Průběžně probíhá školení, ale že bych tyto dokumenty znal přesně a dopodrobna, to ne. Spíše to funguje tak, že si předáváme praktické zkušenosti z výjezdů. Pokud nastane nějaký výjezd, který není zas až tak běžný, bavíme se o něm, řekneme si, co jsme udělali dobře, co by šlo udělat lépe apod. Takže spíše je to o tom něco vidět, zažít a pak své zkušenosti předat dál.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Patří tam určitě dopravní nehody, hromadná neštěstí, úniky škodlivých látek ať už biologických, chemických, radioaktivních, ale jsou tam i dokumenty spadající spíše do kompetencí Policie ČR. Ale přímo náplň nevím, nicméně vím, že existují a kde je najít.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Ano, byly to výjezdy, kdy bylo nutné rozdělit prostor na sektory. Byly to především výjezdy spojené s únikem škodlivé látky, kdy podle druhu a naměřených hodnot této látky se rozdělil prostor do zón.

Postupovalo se podle těchto dokumentů?

Určitě v zásadě ano, tyto dokumenty vlastně vznikly na základě těch postupů, které běžně děláme, akorát se tyto postupy ucelily, ujednotily a sepsaly do jednoho souboru dokumentů.

Postupovaly i jiné složky podle těchto dokumentů?

Myslím si, že ano. Minimálně ty zkušenější určitě, ale asi ne na základě znalosti těchto dokumentů, ale na základě vlastních zkušeností. To platí především pro ty starší, ti mladší to zase „okoukají“ od starších.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Existují situace, se kterými se nesetkávám, jsem u nich přítomen třeba jednou za život, nebo po dlouhé době, proto je vhodné mít tyto situace zpracované alespoň teoreticky a určitě je dobré se s nimi seznámit, abych nebyl překvapen a věděl co se má dělat až tato situace nastane.

Myslím si ale, že jsou tyto dokumenty vytvořeny příliš složitě, bylo by vhodnější vytvořit jednodušší metodické pokyny, ve kterých by bylo jasně a jednoduše popsáno co dělat při nastalé situaci. Jak už jsem řekl před chvílí, mít zpětnou vazbu na specifické výjezdy a poučit se z případných chyb.

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?
Nemyslím si, že by bylo třeba něco přidávat.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

ZZS je na místě zásahu od toho, aby poskytovala svou péči. Co se týká organizačních úkolů na místě zásahu, hrají důležitou roli při hromadných neštěstích, jinak tyto zásahy spíše organizujeme my a členy ZZS nasměrujeme, jak je třeba a myslím si, v návaznosti na jejich působení, že ani není zas až tak nutné, aby tyto dokumenty znali. ZZS se pohybuje vždy v bezpečném prostoru a my jim pacienty z nebezpečné zóny transportujeme. Ale určitě je vhodné, aby alespoň věděli, kde hrozí nebezpečí, a kde se mohou pohybovat.

Jinak spolupráce je většinou bez výraznějších neshod, i když čas od času si myslím, že by některé věci mohly probíhat jinak, ale v zásadě je to bez problémů.

4.1.9 Příslušník Policie ČR č.1

Muž 29 let, 10 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Za zásahy IZS považuji všechny zásahy, na kterých se podílí alespoň 2 složky IZS, třeba i malé dopravní nehody. Jakmile jsou na místě alespoň 2 složky, je to součinnost IZS. Byť jde jen například o řešení situace s podnapilým občanem a je třeba kromě naší intervence i zásah ZZS.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Téměř každou službu se nějaký vyskytne, řekněme 15 v měsíci.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Pouze informativně na poradách jsme byli o těchto dokumentech informováni, ale já osobně jsem s nimi nepřišel do styku. Spíše pro nás naši nadřízení vyberou ty nejdůležitější a nejpravděpodobnější body a ty se proberou na poradě. Konkrétní metodiky na jednotlivé situace neznám.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Zažil jsem povodně. V tu dobu však ještě žádné pokyny zpracované nebyly a myslím si, že by se právě při povodních využily. Práce při povodních probíhaly chaoticky. Nikdo nevěděl co kde je, co má dělat a žádná metodika myslím nebyla. Ale to asi nepatří úplně k tomuto tématu, to je otázka ochrany obyvatelstva.

Kromě povodní jsem reálný zásah, při kterém by bylo nutno vytvořit krizový štáb, nezažil. Probíhají ovšem cvičení, při kterých se určitá situace vytvoří a cvičí se její zvládnutí. Tato cvičení jsem několikrát absolvoval. Nicméně zde je většinou daný scénář. Když v realu nastane situace, že se objeví člověk např. s otevřenou tuberkulózou, tak i přes to, že podobné cvičení proběhlo, stejně nikdo neví, jak řešení této situace bude vypadat.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Myslím si, že by měla existovat určitá kostra, která by určovala, kdo bude velet, kdo bude spadat pod určité velení. Ale na druhou stranu osoba, která dle pokynů má velet nemusí znát podrobně místo zásahu. Tudíž tyto dokumenty mají smysl, ale nelze se jich striktně držet, ale jednat podle aktuální situace. Ale i když jsou určité směrnice vypracované, v praxi podle mého názoru nefungují.

Uvítal byste možnost školení na danou problematiku?

Bylo by to určitě vhodné si rozšířit obzory, protože ne každý ví, jak se chovat při úniku škodlivé látky, jak bude vypadat činnost HZS a ZZS na místě zásahu. A každý by měl vědět, co se může při dané situaci stát a jaká se mohou objevit rizika při konkrétní situaci, jako např. že může dojít k výbuchu automobilu po dopravní nehodě apod. Ty základní věci by se určitě mely probírat častěji.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

ZZS je od toho, aby poskytovala první pomoc a pokud je to potřeba, my bychom jim měli být nápomocni. Málokdy se stane, že se neshodneme, ale občas taková situace nastane, ale většinou je to otázka individuální. Někteří záchranáři neznají naše postupy a pak může vzniknout lehce konfliktní situace, ale to je otázka jiná. Myslím, že my bychom měli vědět jaké požadavky má ZZS na místě mimořádné události, ale naopak i záchranáři by měli alespoň rámcově znát naše postupy, v tom vidím poměrně velký nedostatek systému. Tedy v nízké povědomí o činnosti jiných složek IZS.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u HZS ČR a Policie ČR?

Zatím tyto přístroje, nemáme je a ani nevím, že by se o nákupu uvažovalo. Jestli by měly uplatnění nevím, příliš je neznám. Museli bychom projít kvalitním školením, ale myslím, že dojezd ZZS je tak rychlý, že to není nutné.

4.1.10 Příslušník Policie ČR č.2

Muž 38 let, praxe 12 let

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Já považuji za společné všechny zásahy, při kterých spolupracujeme s HZS a ZZS. Ať už jde o dopravní nehody, které bývají nejčastější, asistence u otevírání bytu a podobně. Často spolupracujeme jen s jednou složkou. Asistujeme hasičům při požárech, uzavíráme prostor, následně požár vyšetřujeme. Se ZZS spolupracujeme také při ošetřování podnapilých, agresivních nebo napadených pacientů. Tyto zásahy však jako zásah IZS nepovažuji.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?.

Těžko odpovědět, těch součinností není zas až tolik. Zásahů, kde bychom zasahovali společně se ZZS a HZS, je tak 10 do měsíce.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Na schůzích součinnost IZS probíráme, říkáme si, jaké úkoly na místě máme zastávat apod., ale přímo tyto dokumenty bohužel neznám

Pozn.: Nyní byl respondent obecně seznámen s náplní dokumentů.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

To je těžké soudit. Na jednu stranu si myslím, že je asi vhodné mít tyto postupy sepsány. Určitě by je měli znát pracovníci operačních středisek. Ale pro členy IZS pracující v terénu jsou zbytečné. To by je museli znát nazpaměť, protože není možné je vozit s sebou na výjezd a postupovat podle nich. Znat by je měli rovněž vedoucí pracovníci, kteří by se mohli stát veliteli zásahu. Ale nebylo by od věci, kdyby i řadoví pracovníci měli o těchto dokumentech přibližné povědomí. Rozhodně ale ne podrobně, protože pravděpodobnost uplatnění je malá.

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?

Já si myslím, že by každá složka měla mít zpracované své vlastní činnosti, a ostatní složky by měly být s těmito dokumenty seznámeni jen okrajově. Protože podle toho, jak jste mi je vyjmenoval, nevím, proč by hasiči měli znát postup při vyhledávání osob a podobně. Ať jsou vypracovány jednotlivé činnosti pro jednotlivé složky a pak stručný výpis společných postupů

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Zatím ne, všechny zásahy jsme organizačně zvládli bez komplikací.

Uvítal byste možnost školení na danou problematiku?

Jak jsem už uvedl. Okrajově ano, podrobně ale ne.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

Pracovníci ZZS se, podle mého názoru na organizaci součinnosti IZS příliš nepodílejí a ani to není náplní jejich práce, kromě nějakého hromadného neštěstí. Na místě zásahu se zdržují poměrně krátkou dobu, rychle pacienta ošetří a transportují do nemocnice. Oproti tomu my se, společně s HZS, podílíme i na likvidaci následků mimořádné události. Specifické požadavky pracovníků ZZS podrobně neznám, když něco chtějí, vždy se domluvíme a nevedou nás.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u HZS ČR a Policie ČR?

Já bych pro zavedení byl. Tento přístroj jsem již viděl a nemyslím si, že by jeho obsluha byla nějak složitá, zvládne ji každý, tak proč ne? Ale spíš bych viděl uplatnění v menších městech, kde není ZZS, popř. je třeba jen jedna posádka, která může být na výjezdu. Je to ale i otázka financí. A téma k diskusi by bylo, jestli by nebylo vhodnější investovat jinam.

4.1.11 Příslušník Policie ČR č.3

Muž 29 let, 3 roky praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Za zásahy IZS považuji zásahy, při kterých spolupracují všechny základní složky IZS, tedy Policie ČR, ZZS i HZS, a to bez ohledu na míru složitosti spolupráce. Pokud jsou na místě tyto 3 složky, je to pro mě zásah IZS.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Je to řádově 10 krát do měsíce. Většinou v létě je společných zásahů více, v zimě méně, ale je to jen můj pocit.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Ano, tyto dokumenty jsme v rámci školení probírali, ale podobných seminářů máme hodně a toto školení si pamatuji hlavně z toho důvodu, že mám o tuto problematiku zájem.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Patří sem asi 10 činností. Hlavně jsme probírali zajištění pořádku na technoparty, vyhledávání osob, řešení hrozící sebevraždy, dopravní nehody, oznámení o uložení výbušniny a vzniklé kolony na dálnici. Jen okrajově pak působení radioaktivních látek, biologických látek

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Má praxe zatím není tak dlouhá a bohatá, takže zatím ne. Všechny zásahy jsme zvládli bez aplikace těchto dokumentů

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Určitě ano. Vzhledem k tomu, že nemám příliš zkušeností, alespoň teoretické poznatky by mi v případě nutnosti přišly vhod. Starší kolegové mají zkušenosti z praxe a možná tyto dokumenty nepotřebují, já osobně je vítám. Nikdy nevím, kdy se dostanu do situace, kdy bude důležité mít přehled o tom, jak mám postupovat, kam zavolat a jak se zachovat do příjezdu osoby, které velení nad zásahem předám. Kromě toho bych rád v budoucnu byl sám vedoucím pracovníkem a budu muset tyto dokumenty znát. Takže říkám jednoznačně ano.

Uvítal byste možnost školení na danou problematiku?

Školení proběhlo, nyní záleží na mém osobním zájmu, abych tyto dokumenty prostudoval. Určitě bych se dalšímu školení nebránil. Už jsem se osobně účastnil několika cvičení a vždy cvičení bylo pro mě přínosné. Čím více cvičení bude, tím lépe.

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?

Asi bych přidal zásah při nepokojích a demonstracích, spíše než zásah na technoparty. Demonstrace a nepokoje např. při fotbalovém zápase jsou daleko častější než technoparty, ta je většinou jednou za rok a k tomu ještě na relativně odlehlem místě.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

Zatím sbírám zkušenosti, ale základy práce ZZS na místě zásahu znám. A jak vnímám činnost ZZS? Pracovníci ZZS přijedou na místo, věnují se své práci a zase brzy odjedou. Zásah, který by musely organizovat, jsem zatím neabsolvoval.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u HZS ČR a Policie ČR?

Já jsem pro zavedení AED u Policie. I kdyby za několik let tento přístroj zachránil byť jen jeden život, smysl má. Místo na něj ve voze máme, obsluha není složitá. Takže pokud budou finance, jsem pro zavedení.

4.1.12 Příslušník Policie ČR č.4

Muž 45 let, 25 let praxe

Které zásahy považujete za zásahy IZS?

Všechny, u kterých se potkáme buď s hasiči, nebo záchrankou a spolupracuje spolu. Takže nejčastěji to je napadení, otevírání bytu, řešení požáru, dopravní nehody.

Jak často se setkáváte se zásahy vyžadující součinnost IZS?

Hodně často, hlavně v nočních hodinách dochází k různým napadením, nacházíme podnapilé osoby, u kterých potřebujeme vyloučit jiné problémy než alkohol, ZZS si nás žádá při ošetřování agresivních pacientů a poslední dobou spolupracujeme, když to řeknu lidově, u každého „opilce“. Došlo k nějaké dohodě mezi vedením ZZS a naším vedením, že se bude u podnapilých lidí spolupracovat. Když jsme u opilého my, voláme ZZS pro konzultaci, jestli mu není i něco jiného, pokud je u opilého ZZS, volají si nás oni, abychom je doprovodili na Protialkoholickou záchytnou stanici z důvodu omezení osobní svobody. U hasičů je to zase tak, že když někde hoří byt jen odpadkový koš, musíme tuto událost vyšetřit, takže těch společných zásahů je opravdu hodně.

Byl jste seznámen s dokumenty Typové činnosti IZS a jakým způsobem (školení, seminář, nebo jen umístění dokumentu na pracovišti)?

Něco jsme probírali, ale ne podrobně a ani nevím, že bychom měli tyto dokumenty na pracovišti k dispozici.

Znáte činnosti spadající do těchto dokumentů?

Pamatuji si, že jsme probírali součinnost při dopravních nehodách, při zajištění pořádku na technoparty, při pátrání po pohřešovaných osobách, pak myslím řešení úniku škodlivé látky a součinnost při řešení případu pokusu o sebevraždu.

Byl jste někdy u zásahu vyžadující aplikaci těchto dokumentů v praxi?

Za svých 25 let praxe jsem se osobně nesetkal se situací, kterou bychom nebyli schopni vyřešit bez jakýchkoli metodických postupů, vždy to řešení vyplyne ze situace.

Myslíte (dle vašeho názoru), že vytvoření těchto dokumentů má v praxi uplatnění?

Pro nás pracující v terénu ne. Ty základní postupy známe i bez vytvoření dokumentů. Jestli se tyto dokumenty hodí operačnímu středisku, nemohu posoudit. Ale podobné dokumenty se vytvoří, leží někde v kanceláři, nepoužívají se a pak se zruší a vytvoří se dokumenty jiné. Takže já osobně jsem k podobným metodickým příručkám poměrně skeptický.

Uvítal byste možnost školení na danou problematiku?

Myslím, že ty základní informace, které jsme dostali, jsou plně dostačující a my různých předpisů a pokynů vztahující se k našim základním povinnostem máme tolik, že podobné dokumenty, které téměř nevyužijeme, nemají smysl. Tyto dokumenty by měli znát především příslušníci HZS, kteří by si nás na místě organizovali. Naši činnost na místě zásahu známe a další pokyny týkající se zásahu dostaneme od hasičů. Spíše si podstatné informace předáváme ústně mezi sebou. Nebylo by od věci spíše častěji organizovat cvičení, kde bychom poznatky získali praxí.

Existuje situace, kterou byste do tohoto dokumentu zařadil, popř. z dokumentu odebral?

Trošku jsem nevěděl proč je vypracovaná součinnost IZS na pokus o sebevraždu. To je tak specifická záležitost, která podle mého názoru navíc nevyžaduje součinnost IZS.

Jak vnímáte úlohu ZZS při součinnosti IZS, znáte potřeby ZZS při zásahu?

Ze společných zásahů práci i potřeby ZZS myslím znám. Nicméně ZZS, pokud je to nutné, spolupracuje převážně s příslušníky HZS. Naše činnost při společných zásazích je trochu mimo hlavní dění, staráme se o plynulost provozu, vyšetřujeme příčiny mimořádné události apod., takže příliš se ZZS nespolečně pracujeme, nicméně jak jsem již uvedl po mé dlouholeté praxi činnost ZZS znám.

Jak vnímáte uplatnění automatických externích defibrilátorů (AED) u HZS ČR a Policie ČR?

Zatím tento přístroj nepoužíváme a myslím si, že v Českých Budějovicích je dostupnost ZZS natolik kvalitní a rychlá, že uplatnění nevidím.

4.2 Vyhodnocení rozhovorů

V této podkapitole jsem vyhodnotil názory respondentů na jednotlivá témata. Vyzdvihl jsem společné odpovědi na dané otázky a upozornil i na odlišnosti, které se v jednotlivých rozhovorech objevily.

4.2.1 Vymezení pojmu „společný zásah IZS“

Dle názorů respondentů existují tři základní pohledy na vymezení pojmu společného zásahu IZS. Nejmenší skupina dotazovaných (2 respondenti) definuje tento pojem jakou součinnost složek IZS, při kterém spolupracují minimálně dvě základní složky integrovaného záchranného systému, přičemž je nutný vyšší stupeň koordinace složek na místě zásahu. Tuto variantu vyslovil zdravotnický záchranář č.2 a příslušník HZS č.4. Zdravotnický záchranář č.2 ještě upřesňuje: *„Zásah IZS, podle mého názoru, je takový zásah, na kterém se podílí dvě a více složek IZS, je nutná koordinace prací na místě zásahu, a je zde nutnost vytvořit krizový štáb, rozdělit místo na určité zóny a určit velitele zásahu“*. S touto definicí nesouhlasí příslušník HZS č.1, který uvádí: *„Pokud bychom brali v úvahu jen ty zásahy, při kterých musí dojít k vyšší koordinaci, tak by téměř zásahy IZS neexistovaly, počet by byl nepatrný.“*

Druhou variantou je situace, kdy na místě zasahují členové všech tří základních složek integrovaného záchranného systému, přičemž jejich spolupráce nemusí být koordinována vyšším velením. Tato možnost byla vyslovena v největším počtu. (zdravotnický záchranář č.3, č.4, příslušníci HZS č.1, č.2, příslušníci policie č.1, č.2, č.4)

Třetí možností vymezení společného zásahu je popis situace, kdy jsou na místě zásahu přítomny složky IZS, nicméně provádějí pouze svou činnost, a míra spolupráce není důležitá. Tuto variantu uvedli 3 respondenti. (zdravotnický záchranář č.1, příslušník HZS č.3 a příslušník Policie č.3). Při dotazu na tuto možnost příslušník HZS č.2

podotkl: „*Nelze nastat situace, kdy jednotlivé složky na místě zásahu nespolečně spolupracují a věnují se jen své činnosti.*“

Většina respondentů uvádí jako příklad společného zásahu především dopravní nehody a spolupráci při otevírání bytu s podezřením na přítomnost osoby v bytě vyžadující zdravotnickou péči. Příslušníci HZS pak uvádějí součinnost s Policií při požárech, příslušníci Policie součinnost ZZS při ošetření agresivního či podnapilého pacienta. Se zásahem vyžadující vyšší koordinaci zásahu se setkal jen příslušník Policie č.1 při povodních v roce 2002.

4.2.2 Četnost zásahů vyžadující součinnost IZS

V tomto tématu se poměrně shodovali všichni členové jednotlivých základních složek IZS. Tato čísla jsou ovlivněna osobním pohledem na definici součinnosti IZS. Nejčastěji podotýkají, že se zatím se zásahem vyžadující vyšší úroveň řízení zásahu neselekali a uváděná čísla se vztahují k jejich definici. Z uskutečněných rozhovorů lze však obecně říci, že se pracovníci ZZS setkávají se společnými zásahy IZS řádově 5 – 10 krát do měsíce, příslušníci HZS 20 – 30 krát v měsíci a příslušníci Policie 10 – 15 krát do měsíce.

4.2.3 Edukace k tématu dokumenty typových činností IZS

Toto téma bylo zpracováno z důvodu zmapování, zda vůbec, a jakým způsobem byli respondenti s tématem seznámeni, jak by si představovali další způsob získání informací k danému tématu. Z rozhovorů vyplývá, že členové ZZS a Policie ČR byli s dokumenty typových činností IZS seznámeni prostřednictvím semináře, na kterém byli o náplni dokumentů informováni. Školení mělo vždy spíše informativní charakter a od vedoucích pracovníků bylo doporučeno samostudium z materiálů umístěných na pracovišti (Intranet u ZZS). Dotazovaní členové ZZS dodávají: „*Přednášky na podobná témata jsou pro naše potřeby zaměřeny spíše na zvládnutí situací, u kterých dojde k postižení více lidí, tzv. hromadná neštěstí.*“ (**zdravotnický záchranář č.2**) U příslušníků HZS byly odpovědi značně rozdílné. Někteří příslušníci HZS probírali jednotlivé činnosti samostatně podrobněji, příslušník HZS č.1 uvádí: „*Tento dokument probíráme*

postupně poměrně často, zrovna nedávno jsme měli školení na typovou činnost s názvem Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně. “

Jiní se s tématem setkali jen okrajově v rámci přednášky. Příslušník HZS č.4 uvádí jinou formu získávání informací: *„Spíše si předáváme praktické zkušenosti z výjezdů. Pokud nastane nějaký výjezd, který není zas až tak běžný, bavíme se o něm, řekneme si, co jsme udělali dobře, co by šlo udělat lépe apod.“*

Povědomost respondentů je spíše okrajová. Respondenti mající podrobnější znalosti (zdravotnický záchranář č.2, příslušníci HZS č.1, č.4, příslušníci Policie č.3, č.4) je získali na základě osobního zájmu, nikoli jako povinnost pro náplň své pracovní činnosti. Všechny činnosti spadající do těchto dokumentů nezná žádný respondent, pokud byla některá činnost zmíněna, byly to převážně dopravní nehody, hromadná neštěstí.

Mezi respondenty se poměrně často objevil názor, že pro školení členů základních složek IZS by spíše než teoretické přednášky byla prospěšnější praktická cvičení součinnosti IZS, pře kterých se namodeluje určitá situace a ta se řeší.

4.2.4 Uplatnění dokumentů typových činností v praxi

Respondenti byli dotazováni na uplatnění těchto dokumentů v praxi v terénu. Názory byly značně rozdílné od vyzdvižení potřeby těchto a podobných metodických pokynů až po naprostý nesouhlas s nimi. Vyzoroval jsem, že rozdílnost názorů nepramení z příslušnosti k určité složce, ani z délky praxe. Rozdílnost názorů záleží čistě na individuálním pohledu jednotlivých dotazovaných.

Dotazovaní se v odpovědích rozdělili na 3 skupiny. První skupinu tvoří respondenti, kteří vnímají uplatnění těchto dokumentů v praxi jednoznačně pozitivně. Nicméně i tato skupina si uvědomovala, že direktivní dodržování postupů z důvodu specifik jednotlivých zásahů, není možné (zdravotníci záchranáři č.2, č.4, příslušník HZS č.3, příslušník Policie č.3). Zdravotnický záchranář č.2 k tomuto tématu poznamenal: *„Jednoznačně význam mají, protože bez pokynů pro společný zásah by zásah probíhal více chaoticky a efektivita tohoto zásahu by byla do značné míry snížena“*. Příslušník HZS č.3 vidí smysl ve zpracování typových činností těch mimořádných událostí, se kterými

se často neseťkává, např. letecké nehody: „*Je dobré vědět, a to nejen pro nás, ale i pro ZZS z jaké strany přistavit vozy, kudy budou lidé z letadla vystupovat apod.*“

Druhá skupina (zdravotníci záchranáři č.1, č.3, příslušníci HZS č.1, č.4, příslušníci Policie č.1) zastává názor, že je vhodné okrajově tyto dokumenty znát, mít určitý základní přehled, nicméně by se bez těchto dokumentů obešla. „*Určitě má smysl mít v jakési základní obecné kostře metodické pokyny pro zvládnutí mimořádných událostí vytvořeny, nicméně pro ZZS je, dle mého názoru, dostačující mít metodické pokyny pro zvládnutí hromadného neštěstí. Další záležitosti jsou spíše v kompetencích HZS ČR a Policie ČR.*“

Třetí skupinu tvoří respondenti, kteří smysl ve vytvořených dokumentech nevidí. (příslušník HZS č.2, příslušníci Policie č.2, č.4). Příslušník HZS č.2 poměrně negativně dodává: „*Máme vytvořené odborné dokumenty a pokyny, ale pro výjezdové posádky, které by tyto pokyny měly plnit, jsou zbytečné. Člověk se musí vždy rozhodnout sám momentálně dle dané situace.*“

U jednoho ze členů ZZS se objevil názor, že tyto dokumenty uplatnění mají, ale především pro příslušníky HZS, kteří ve většině případů zaujímají nejdůležitější úlohu při řešení podobného zásahu, a pro pracovníky operačních středisek. Zdravotnický záchranář č.4 přímo uvádí: „*V podobných situacích hraje důležitou úlohu operační středisko, tudíž by tyto dokumenty měli znát hlavně dispečeri a pak samozřejmě lékaři, kteří by byli našimi veliteli zásahu. A vzhledem k tomu, že vůdčí úlohu IZS hraje HZS ČR, tak příslušníci této složky by měli být v této otázce školeni nejvíce*“

V rozhovorech se objevily i negativní postoje v závislosti na složitost zpracování dokumentů: „*Myslím si, že jsou tyto dokumenty vytvořeny příliš složitě, bylo by vhodnější vytvořit jednodušší metodické pokyny, ve kterých by bylo jasně a jednoduše popsáno co dělat při nastalé situaci.*“ (příslušník HZS č.4) *Já si myslím, že by každá složka měla mít zpracované své vlastní činnosti, a ostatní složky by měli být s těmito dokumenty seznámeni jen okrajově.* (příslušník Policie č.2)

4.2.5 *Navrhované změny v dokumentech typové činnosti IZS*

Toto téma bylo směřováno k zjištění, jaké změny by bylo vhodné realizovat v dokumentech Typové činnosti IZS. Dotazovaní, kteří měli přehled o jednotlivých činnostech, společně uvádějí, že už by další situace do dokumentů nepřidávali. Jedinou výjimkou byl Příslušník Policie č.3, který by na místo postupu při udržení pořádku na technoparty uvítal ucelení postupů při demonstracích a fotbalových utkání: *„Demonstrace a nepokoje, např. při fotbalovém zápase, jsou daleko častější než technoparty, ta je většinou jednou za rok a k tomu ještě na relativně odlehlém místě.“*

Ve větší míře se objevovaly názory opačné, kdy by respondenti spíše některé situace z dokumentů vyňali. Mezi nejčastěji zmiňovanými typovými činnostmi, které by respondenti odebrali, jsou Demonstrování úmyslu sebevraždy (zdravotnický záchranář č.2, příslušník Policie č.4), Udržení veřejného pořádku na technoparty (zdravotnický záchranář č.2, příslušník Policie č.3), Záchrana pohřešovaných osob (příslušník HZS č.1, příslušník Policie č.2). Tyto situace by měly být, dle názoru dotazovaných, odebrány z důvodu specifčnosti zásahů, popř. neadekvátnosti situace pro součinnost celého integrovaného záchranného systému.

Během rozhovorů se objevil i návrh změny po stránce formální. Navrženo bylo řešení, při kterém by jednotlivé složky měly zpracované své činnosti, a v souboru Typových činností by byly stručněji shrnuty jen ty nejdůležitější body společného zásahu: *„Každá základní složka by měla své typové činnosti, a pak by existoval soubor dokumentů Typové činnosti IZS, který by obsahoval ty věci společné.“* (příslušník HZS č.1) Stejného názoru je i příslušník Policie č.2.

4.2.6 *Úloha ZZS v rámci IZS*

Tato problematika je poměrně obsáhlá, a pro relevantnější výsledky by ji bylo nutné rozpracovat podrobněji v rámci samostatného tématu diplomové práce. Nicméně pro potřeby této práce jsou poznatky z rozhovorů dostačující, a nastiňují pohled pracovníků integrovaného záchranného systému na úlohu ZZS. Zdravotnická záchranná služba poskytuje přednemocniční neodkladnou péči, což zahrnuje péči o postižené na místě vzniku jejich úrazu nebo náhlého onemocnění, během transportu k dalšímu odbornému

ošetření a při jejich předání do zdravotnického zařízení. Kromě této základní povinnosti se rovněž podílí na řešení mimořádných událostí.

ZZS má v rámci IZS specifickou pozici, která jednak vyplývá z náplně činnosti ZZS na místě zásahu, kdy členové této složky působí na místě zásahu poměrně krátkou dobu, a také z toho důvodu, že je zřizovaná a organizovaná jinak než Policie ČR a HZS ČR. „Úloha ZZS v rámci IZS je poměrně specifická, jelikož jak HZS, tak Policie ČR spadají pod ministerstvo vnitra a ZZS, ač je tedy zřizovatelem krajský úřad, spadá pod ministerstvo zdravotnictví.“ (**zdravotnický záchranář č.4**) Činnost ZZS na místě zásahu charakterizuje zdravotnický záchranář č.1 následovně: „Zásah IZS mají na starosti především hasiči, kteří ho organizačně a technicky zajistí, odtransportují poraněné na bezpečné místo a tam my jim poskytujeme tu přednemocniční péči, popřípadě jsme k dispozici hasičům a policistům, kteří by se v rámci zásahu dostali do ohrožení života“

Příslušníci složek IZS vnímají spolupráci se ZZS jako bezproblémovou (příslušníci HZS č.1, č.2, č.3, č.4, příslušníci Policie č.2, č.4) nicméně v rámci organizace zásahu vnímají její úlohu značně okrajově: „členové ZZS podle mého názoru dostatečně neznají problematiku společného zásahu IZS, rozhodně ne do té míry, do které by měli“ (**příslušník HZS č.1**) Příslušník HZS č.4 dodal: „ZZS je na místě zásahu od toho, aby poskytovala svou péči. Co se týká organizačních úkolů na místě zásahu, tak hrají důležitou roli při hromadných neštěstí, jinak tyto zásahy spíše organizujeme my a členy ZZS nasměrujeme.“ Příslušníci Policie ČR a HZS ČR znají úlohu a potřeby ZZS a to především ze zkušeností z praxe a to především členové HZS. Příslušníci Policie ČR v zásadě postupy znají, ale ne tak dokonale, protože svou vlastní úlohu vidí lehce mimo hlavní dění, a hlavní spolupráci vidí spíše mezi HZS a ZZS: „Naše činnost při společných zásazích je trochu mimo hlavní dění, staráme se o plynulost provozu, vyšetřujeme příčiny mimořádné události apod., takže příliš se ZZS nespolečně pracujeme“ (**příslušník Policie č.4**)

ZZS své místo v integrovaném záchranném systému rozhodně má, avšak nejdůležitější a vůdčí úlohu v systému má HZS. Organizační povinnosti ZZS na místě zásahu rostou při aplikaci dokumentu popisující činnost při hromadném neštěstí.

4.2.7 Využití automatických externích defibrilátorů (AED) u Policie ČR

V rámci součinnosti a spolupráce mezi ZZS a Policií ČR je diskutována možnost využití automatických externích defibrilátorů pro výjezdové posádky Policie ČR. Tato otázka byla položena členům ZZS a příslušníkům Policie ČR. S využitím automatických externích defibrilátorů souhlasí většina zdravotnických záchranářů (zdravotničtí záchranáři č.2, č.3, č.4) a polovina oslovených příslušníků Policie ČR (příslušník Policie č.2, č.3). Jako hlavní argument pro zavedení AED u Policie ČR je snadná obsluha tohoto přístroje, který může razantně zvýšit pravděpodobnost přežití pacientů postižených příhodou spojenou s defibrilovatelným rytmem: „*Jelikož je velmi jednoduché tento přístroj ovládat, myslím, že by nebylo na škodu, kdyby především příslušníci PČR byli těmito přístroji vybaveni. Při defibrilovatelných poruchách srdečního rytmu jde o vteřiny a ač ZZS přijede na místo relativně brzy, stejně ta časová prodleva může být osudová.*“ (**zdravotnický záchranář č.3**) Zdravotnický záchranář č.4 k tématu dodává: „*Vzhledem k tomu, že tyto přístroje může obsluhovat školený laik, a jsou přítomny v obchodních centrech, sportovních stadionech, letištích, tak nevidím důvod (kromě financí), proč by s nimi nemohli umět zacházet i příslušníci Policie ČR. Je to určitě dobrá věc, která může zásadně pomoci naší následné léčbě.*“

Zdravotnický záchranář č.1 a příslušníci Policie č.1, č.4 nevidí důvod pro zavedení automatických externích defibrilátorů. Hlavní argumenty proti zavedení AED u Policie ČR jsou dle výše zmiňovaných hlavně krátké dojezdové doby ZZS (a to především v Českých Budějovicích): „*Zatím tento přístroj nepoužíváme a myslím, že dostupnost ZZS je natolik kvalitní a rychlá, že uplatnění nevidím.*“ (**příslušník Policie č.4**). Druhým argumentem je nedostatek financí Policie ČR a větší nutnost investování do jiných projektů.

5. Diskuze

Práce mapuje povědomí pracovníků základních složek IZS o dokumentech Typové činnosti IZS, porovnává názory respondentů na tento soubor, a zkoumá možnosti změn, které by byly pro dokumenty Typové činnosti IZS přínosné. Mé osobní názory, které v diskuzi uvádím, jsou ovlivněny mou profesí zdravotnického záchranáře a poznatky získané během studia oboru Civilní nouzová připravenost.

Během psaní této práce se objevil jeden základní problém, kterým je definice a vnímání pojmu „společný zásah integrovaného záchranného systému“. Co si pod tímto pojmem představit? Legislativa nehovoří zcela jasně. Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému definuje společný zásah IZS následovně: „*Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému*“ (9). Legislativa však dále neupravuje do jaké míry, a jakým způsobem musí být zásah koordinován. Ze zákona 239/2000 Sb. by se dalo tedy usoudit, že společný zásah IZS je jakýkoli zásah, který si vyžaduje součinnosti 2 a více složek IZS. Lze však považovat například i zásah Policie ČR a ZZS při ošetření podnapilého pacienta jako společný zásah IZS?

V kapitole 4.2.1 s názvem Vymezení pojmu „společný zásah IZS“ jsou názory na toto téma podrobně porovnány. Z vyhodnocení rozhovorů se dá usoudit, že i tento druh zásahů členové IZS za společný zásah považují: „*Já osobně považuji za zásah IZS jakýkoli zásah, při kterém jsou na místě jednotlivé složky IZS. Zásah IZS je dle mého názoru i takový zásah, při kterém jednotlivé složky IZS působí na místě zásahu samostatně, nespolupracují spolu a každá složka provádí jen svou činnost*“ (**zdravotnický záchranář č.1**). Touto citací lze shrnout nejčastější názor dotazovaných. Já osobně se přikláním k názoru, že společným zásahem IZS je takový zásah, při kterém je nutná vyšší úroveň koordinace, tedy úroveň operační. Na místě zásahu je pak nutné určit velitele zásahu, popř. rozdělit prostor na zóny. Dále by měl být společný zásah IZS proveden právě dle zmiňovaných dokumentů. Tento svůj pohled jsem nastínil i jednotlivým respondentům. Jejich protiargumenty byly postaveny na skutečnosti, že takto definova-

ných zásahů je velice málo a systém IZS, jak ho nyní vnímáme, de facto fungoval jen výjimečně. Dle Pokorného se IZS aktivuje u takové události, která překročí rámec činnosti některé ze složek (42).

Dalším diskutovaným a zkoumaným tématem, bylo zmapování edukace členů základních složek IZS v oblasti Typových činností a nastínění možnosti dalšího vzdělávání pracovníků IZS v této oblasti. Odpovědi pracovníků ZZS a Policie ČR byly celkem očekávané. Jelikož tyto složky nemají v rámci IZS (a ani při zásazích) vedoucí úlohu, dotazovaní byli s dokumenty seznámeni spíše okrajově, informativně a to v rámci seminářů (ZZS), popřípadě porad (Policie ČR). Tito pracovníci jsou tedy obeznámeni pouze rámcově s tím, že nějaké dokumenty existují, a kde je lze najít. Vedoucí pracovníci ZZS umístili tyto dokumenty na intranet, kde jsou k dohledání. Postup, který zvolili vedoucí pracovníci ZZS mi připadá dostatečný a adekvátní. Celý katalog těchto dokumentů není pro pracovníky ZZS stěžejní. Členů ZZS se týká především typová činnost pojednávající o hromadném neštěstí, kterou mají zdravotničtí záchranáři nastudovanou poměrně dobře a věnují jí pozornost. Z výpovědí dotazovaných lze uvést **hypotézu č.1: Zdravotničtí záchranáři jsou o typových činnostech informováni pouze okrajově.**

Při sběru dat pro výzkum této práce, i při neformálních rozhovorech s pracovníky ZZS se vyskytla otázka: Proč by měli zdravotničtí záchranáři znát tyto postupy, když vedoucím zdravotnického zásahu bude lékař? Základ tohoto názoru má oporu v odborné literatuře. Dle Hlaváčkové se velitelem zdravotnického zásahu stává první lékař ZZS, který se dostaví na místo události. A i tento velitel zdravotnického zásahu se musí řídit pokyny velitele celého zásahu, kterým je ve většině případů příslušník HZS ČR (20). Rovněž v dokumentu Typová činnost IZS – STČ 09/IZS Mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí, je vedoucím zdravotnického zásahu uveden lékař, který se dostaví na místo zásahu jako první, popř. lékař předem určený (31). V rámci výjezdových skupin však existují i posádky RZP, tedy posádky bez lékaře, které by mohly na místo zásahu dojet jako první. V tomto případě se stává vedoucím zdravotnického zásahu zdravotnický záchranář, a to doby, než na místo dorazí lékař, který převezme velení. Tato situace, v některých případech, může trvat řádově i desítky minut. Proto je dle mého názoru nezbytné, aby byli i zdravotničtí záchranáři seznámeni

s postupy při hromadném neštěstí a uměli tyto poznatky aplikovat v praxi. V současné době dochází ke standardizaci postupů v urgentní medicíně. Řešení mimořádných událostí s velkým počtem raněných je v zahraničí téměř totožné s řešením těchto mimořádných událostí v ČR. Tento trend potvrzuje přijetí Manifestu Rady Evropské společnosti pro urgentní medicínu, který doporučuje postupy při poskytování přednemocniční neodkladné péče v zemích Evropské unie (42).

Při přípravě otázek k položenému rozhovoru jsem předpokládal, že členové HZS ČR jsou v dostatečné míře informováni o náplni zmiňovaných dokumentů, a že edukace těchto pracovníků je četnější a podrobnější než u ZZS a Policie ČR. Tuto mou tezi potvrdil pouze jeden dotazovaný: „*Ano, tento dokument probíráme postupně poměrně často, zrovna nedávno jsme měli školení na typovou činnost s názvem Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně*“ (příslušník HZS č.1). Další příslušníci rovněž uvedli jako formu edukace školení, nicméně jen okrajově.

Dle odpovědí respondentů vyloučily určité možnosti, jak se v oblasti typových činností zdokonalit. Další školení dle názorů dotazovaných není nutné, dotazovaní vědí, kde informace hledat. Nicméně panuje shoda v prospěšnosti praktického nácviku jednotlivých situací. Na základě této shody můžeme uvést **hypotézu č.2: Členové základních složek IZS by uvítali častější praktický nácvik řešení mimořádných událostí.** Ačkoli s tímto názorem souhlasím, jsem k praktickým nácvikům lehce skeptický, a to z několika důvodů. Za prvé jsou tato cvičení finančně nákladná a organizačně náročná. Za druhé u některých svých kolegů na ZZS pociťuji nevoli absolvovat podobná cvičení. A za třetí, tato cvičení často probíhají spíše jako ukázky pro novináře, než reálná cvičení, která mají ukázat chyby systému. Při podobných cvičení je mnohdy nastolený scénář, pracovníci IZS podílející se na zásahu tento scénář znají a vědí, že budou na místě zasahovat. Pan MUDr. Jan Tuček, se kterým konzultuji odborná témata, uvedl jeden příklad: „Při cvičení v Jaderné elektrárně Temelín, jsem jako člen hodnotící komise, lehce pozměnil umístění figurantů, a to dle reálné možnosti. Během cvičení pak nastal problém, kdy tuto reálnou situaci pracovníci JETE a IZS nebyli schopni vyřešit. Následně mi organizátoři cvičení sdělili, že jsem celé cvičení zmařil.“ Jaký tedy mají tato cvičení smysl? Dle mého názoru by podobná cvičení měla být do poslední chvíle utaje-

na, aby se naplno projevíly nedostatky systému. Vždyť to je důvod, pro který se by se měla tato cvičení konat.

Jedním z pilířů této práce bylo zmapování názorů členů základních složek IZS na uplatnění dokumentů Typových činností v praxi. Jak jsem již uvedl v kapitole 4.2.4 „Uplatnění dokumentů Typových činností v praxi“ lze, v rámci tohoto tématu, rozdělit příslušníky základních složek integrovaného záchranného systému do tří skupin, přičemž názory se různí napříč jednotlivými složkami i věkovými skupinami. První skupina respondentů přijímá tyto dokumenty kladně a uvítala by rozšíření povědomí o této problematice. Druhá názorová skupina vidí uplatnění dokumentů Typových činností v okrajovém seznámení s těmito dokumenty. Třetí skupina tyto pokyny naprosto odmítá. Já osobně se názorově řadím k první skupině respondentů, jelikož jsou metodické pokyny pro zvládnutí mimořádné situace, dle mého názoru (vycházejícího z praxe na ZZS a studia oboru Civilní nouzová připravenost), potřebné a užitečné. Tento názor je podporován i názory odborníků. Dubský uvádí: *„Je evidentní, že koordinace tvorby interních předpisů všech jednotlivých složek IZS je naprostou nutností, pokud má být spolupráce složek IZS při záchranných a likvidačních pracích (což je hlavní účel IZS) efektivní a pokud se má tato efektivita zvyšovat“* (15).

Předávání si zkušeností jen ústně na základě zkušeností je naprosto nedostačující. Každý člen IZS by tyto dokumenty měl znát, a i když on sám vedoucím zásahu nebude, bude alespoň znát chronologii a návaznost jednotlivých kroků velitele zásahu a bude mu moci být nápomocen. Pro velitele zásahu je podle mého názoru složité mimořádnou situaci řešit, a pokud musí navíc své kroky vysvětlovat dalším zasahujícím, náročnost se značně zvyšuje. Kdo z příslušníků IZS může s jistotou tvrdit, že se nikdy nenaskytne situace, kdy on bude velitelem zásahu? Proto vidím fakt, že byly některé situace popsány a nastíněny postupy pro zvládnutí zásahu jako velmi pozitivní.

Postupy vedoucí ke zvládnutí mimořádných událostí byly v minulosti sepsány jako interní předpis HZS po názvem Bojový řád JPO. Dubský však uvádí, že pro vlastní spolupráci všech složek IZS je tento předpis sjednocování a usměrňování sice nutný, ale nedostatečný. Bojový řád JPO jiné složky IZS dle Dubského nezajímá, a není ani sou-

částí vzdělávacích programů těchto složek (15). Proto vidí vytvoření dokumentů Typové činnosti IZS jako velmi pozitivní a potřebný.

Otázkou však zůstává, jakou formou by měly být tyto dokumenty zpracovány. V rozsáhlé podobě, jak je známe dnes, by měly být k dispozici pracovníkům operačních středisek, kteří by je mohli využít jako návod pro operační úroveň koordinace zásahu. Dotazovaní uvádějí, že by uvítali zjednodušení dokumentů, sestavení určité stručné brožury. Můžeme tedy sestavit **hypotézu č.3: Členové základních složek IZS by uvítali vytvoření jednoho zjednodušeného a zestručněného dokumentu popisující součinnost IZS.** Osobně bych rovněž uvítal vytvoření jednoduššího dokumentu, určitého výtahu z dokumentů typových činností, který by popisoval ty nejzákladnější kroky na místě zásahu.

Úkolem této diplomové práce rozhodně není polemizovat s vytvořením, ani s náplní těchto dokumentů. Má praxe není natolik bohatá, abych mohl tyto dokumenty kritizovat, nicméně určité své postřehy a postřehy respondentů k náplni dokumentů uvedu. Pominu-li některé negativní názory respondentů, kteří by zrušili dokumenty celé, myslím si, že názory dotazovaných byly věcné a konstruktivní. Já osobně se ztotožňuji s názory respondentů (zdravotnický záchranář č.2, příslušník Policie č.4), kteří by z Katalogu Typových činností odebrali typovou činnost STČ 02/IZS - Demonstrování úmyslu sebevraždy. Postup při demonstrování úmyslu sebevraždy je poměrně specifický, záleží na okolnostech, na dané situaci. Dle mého názoru nelze určit konkrétní postup při řešení této situace, a pokud by nebyli tímto jednáním ohroženi další lidé, či např. plynulost provozu, neřadil bych tento zásah do společných zásahů IZS. V naprosté většině případů s člověkem, který má v úmyslu spáchat sebevraždu, komunikuje vždy jeden, maximálně dva příslušníci IZS, pokud možno specialisté a není tedy důvod obecně popisovat tuto problematiku v Typových činnostech IZS.

Další typová činnost, která by dle mého názoru mohla doznat úprav, je typová činnost STČ 06/IZS - Zásah složek IZS v podmínkách rozsáhlých policejních opatření pro udržení veřejného pořádku při technoparty. Zúžit toto téma na technoparty je poměrně nešťastné. Myslím si, že pojednání o zásazích složek IZS při rozsáhlých policejních opatření obecně by bylo vhodnější. Zaujal mě názor příslušníka Policie ČR č.3,

který uvedl: „*Demonstrace a nepokoje, např. při fotbalovém zápase, jsou daleko častější než technoparty, ta je většinou jednou za rok a k tomu ještě na relativně odlehklém místě.*“. Osobně mi ve výčtu typových činností rovněž schází řešení mimořádné události ve spojitosti s únikem škodlivých chemických látek. Nicméně ještě jednou uvádím, mé názory jsou vysloveny z pozice studenta oboru Civilní nouzová připravenost a z pozice zdravotnického záchranáře.

Jak vnímají úlohu zdravotnické záchranné služby v rámci součinnosti integrovaného záchranného systému příslušníci základních složek IZS? Zdravotnická záchranná služba má v rámci IZS specifické postavení. Oproti HZS ČR a Policie ČR není zřizována Ministerstvem vnitra. ZZS poskytuje přednemocniční neodkladnou péči, z čehož vyplývá i doba zásahu ZZS na místě působení mimořádné události, která je relativně krátká. Jednotlivé posádky zdravotnické záchranné služby přijedou na místo zásahu, ošetří a transportují pacienta do nemocničního zařízení. Pouze posádka s lékařem, který je jmenován vedoucím zdravotnického zásahu, setrvává na místě déle, a to do doby, než jsou transportováni všichni ranění. Příslušníci Policie ČR a HZS ČR setrvávají na místě zásahu déle a podílejí se i na likvidačních pracích. Na základě těchto dvou skutečností vidím úlohu ZZS v rámci IZS jako spíše okrajovou. Nicméně, jak uvádí vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 434/1992 o zdravotnické záchranné službě, i zdravotnická záchranná služba má za úkol podílet se na řešení mimořádných událostí (3).

Sami zdravotničtí záchranáři vnímají úlohu ZZS značně problematicky. Oproti jiným složkám je činnost ZZS relativně úzce zaměřená, rovněž stránka financí je od HZS ČR značně odlišná. Při společných zásazích IZS se spoléhají na pokyny příslušníků HZS ČR, kteří danému zásahu velí a plní jejich nařízení. Pohled zdravotnických záchranářů na ZZS v rámci IZS poměrně přesně definoval zdravotnický záchranář č. 1: „*Zásah IZS mají na starosti především hasiči, kteří ho organizačně a technicky zajistí, odtransportují poraněné na bezpečné místo a tam my jim poskytujeme tu přednemocniční péči, popřípadě jsme k dispozici hasičům a policistům, kteří by se v rámci zásahu dostali do ohrožení života*“. S tímto názorem se ztotožňuji. Je třeba však upozornit, že existuje reálná situace, kdy pracovníci ZZS velí zásahu a tento zásah organizují. Jde o

zásahy spojené s poraněním většího počtu osob. V tomto případě úloha ZZS značně nabývá na důležitosti.

Při pořizování rozhovorů mě, jako zdravotnického záchranáře, potěšila skutečnost, že příslušníci HZS ČR i Policie ČR vnímají součinnost se zdravotnickou záchrannou službou bezproblémově. Ač někteří respondenti uvádějí, že členové ZZS mají lehce nižší povědomí o řešení mimořádných událostí, vyzdvihují ochotu domluvit se na zásadních krocích zásahu.

V rámci součinnosti ZZS a jiných základních složek se naskytlo téma, které se netýká dokumentů Typových činností IZS přímo, ale týká se součinnosti ZZS a jiných základních složek IZS. Měly by být výjezdové posádky Policie ČR vybaveny automatickými externími defibrilátory? Z pohledu ZZS ano. S výjimkou zdravotnického záchranáře č.1 s vybavením Policie ČR automatickými externími defibrilátory souhlasí všichni respondenti z řad ZZS. Já osobně se rovněž řadím mezi zastánce tohoto návrhu. Pokud se budu na tuto problematiku dívat jen z pozice zdravotnické, nevidím důvod, proč tyto přístroje nezavést. Dle odborné literatury je včasná defibrilace defibrilovatelného rytmu jedním ze základních bodů řetězce přežití (17). Vzhledem k snadnému použití tohoto přístroje, vzhledem k dostatku místa ve vozech Policie ČR a vzhledem k hustější síti stanovišť Policie ČR v porovnání se ZZS, má tato myšlenka opodstatnění. Nemohu však posoudit finanční možnosti Policie ČR. Lze však záchrana lidského života vyčíslit finančně?

Je zřejmé, že by bylo vhodné vypracovat na toto téma samostatnou studii. Sami policisté se jednoznačně negativně k možnosti zavedení těchto přístrojů nestaví. Myslím si, že by rozhodně nebylo od věci se tuto myšlenku dále prosazovat a hájit.

6. Závěr

Téma mimořádných událostí je v dnešní době značně aktuální. Díky rozvoji technologií můžeme téměř každý den sledovat přírodní katastrofy, havárie způsobené lidmi a další mimořádné události, a to nejen v České republice, ale i jinde ve světě. Každý pak může téměř v přímém přenosu sledovat provádění záchranných a likvidačních prací. Na záchranáře provádějící tyto práce je tvořen poměrně velký tlak, ať už ze strany události samotné, tak ze stran médií. Je proto na místě, aby tito lidé byli na danou situaci připraveni a přesně znali postupy při provádění záchranných a likvidačních prací. Pro zefektivnění jejich práce byly v České republice vytvořeny dokumenty Typových činností. Členové základních složek IZS tyto dokumenty znají, nicméně úroveň znalostí je značně rozdílná, přičemž nezáleží, ve které ze složek pracují. Tyto dokumenty dotazovaní příslušníci složek IZS vnímají jako určité vodítko, jakým způsobem postupovat, nicméně jedním dechem dodávají, že specifičnost jednotlivých událostí je vede k improvizaci.

Konečně improvizace a schopnost najít společný postup jsou základními rysy společných zásahů IZS. Z tohoto důvodu je podstatné, aby jednotlivé složky měly co nejvyšší úroveň povědomí o práci složek jiných. Během výzkumu bylo zjištěno, že příslušníci základních složek IZS mají dobré znalosti, vědí o potřebách ZZS, která je sice lehce okrajovou, nicméně nezbytnou složkou integrovaného záchranného systému.

Věřím, že tato diplomová práce může být využita nejen pro potřeby fakulty a široké veřejnosti, ale i pro potřeby jednotlivých základních složek integrovaného záchranného systému, i když třeba jen jako námět na diskuzi. Vzhledem k tomu, že výzkum této práce je založen na kvalitativním výzkumu, bylo cílem práce posouzení názorů zástupců zmiňovaných složek na tuto problematiku a vyslovení několika hypotéz. Hypotézy uvádím v kapitole Diskuze. Cíl práce jsem proto splnil. Hypotézy však vyplývají z názorů pouze vybraného vzorku všech příslušníků IZS, proto by bylo vhodné je v budoucnu vyhodnotit pomocí většího množství dotázaných respondentů, prostřednictvím výzkumu kvantitativního. Přestože byl vzorek dotázaných tvořen rozdílnými

typy lidí, věkově i povahově, počet dotázaných byl limitován zásadami kvalitativního výzkumu. Nejde proto závěry této diplomové práce zobecnit.

7. Seznam literatury

1. BYDŽOVSKÝ, Jan. *Akutní stavy v kontextu*. Praha: Triton, 2008. 450 s. ISBN 978-80-7254-815-6.
2. COX, Robert D. Medscape [online]. New York: WebMD LLC, 2011 [cit. 2011-04-18]. *Hazmat*. Dostupné z WWW: <<http://emedicine.medscape.com/article/764812-overview>>.
3. Česká republika, Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 434/1992 Sb. ze dne 28. července 1992, o zdravotnické záchranné službě. *In Sbírka zákonů*. 1992, částka 086.
4. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. *In Sbírka zákonů*. 2001, částka 127.
5. Česká republika. Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 49/1993 Sb. ze dne 21. prosince 1992. o technických a věcných požadavcích na vybavení zdravotnických zařízení. *In Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 14.
6. Česká republika. Zákon č. 128/2000 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. *In Sbírka zákonů*. 2000, částka 38.
7. Česká republika. Zákon č. 129/2000 ze dne 12. dubna 2000 o krajích. *In Sbírka zákonů*. 2000, částka 38.
8. Česká republika. Zákon č. 238/2000 ze dne 28. června 2000 o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. *In Sbírka zákonů*. 2000, částka 73.
9. Česká republika. Zákon č. 239/2000 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. *In Sbírka zákonů*. 2000, 73, č. 239.
10. Česká republika. Zákon č. 240/2000 ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů. *In Sbírka zákonů*. 2000, částka 73.
11. Česká republika. Zákon č. 273/2008 ze dne 17. července 2008 o policii České republiky. *In Sbírka zákonů*. 2008, částka 91.

12. Česká republika. Zákon č. 40/1964 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů*. 1964.
13. DIRE, Daniel J. Medscape [online]. New York: WebMD LLC, 2008 [cit. 2011-04-18]. *CBRNE - Biological Warfare Agents*. Dostupné z WWW: <http://emedicine.medscape.com/article/829613-overview>.
14. DOBIÁŠ, Viliam, et al. *Prednemocničná urgentná medicína*. Martin: Osveta, 2007. 381 s. ISBN 978-80-8063-255-7.
15. DUBSKÝ, Milan. *Proč bude vznikat katalog typových činností*. 112: odborný časopis požární ochrany, IZS a ochrany obyvatelstva [online]. červen 2008, č.4, [cit. 2011-05-03]. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/112/0409/dubsky_info.html.
16. Emedicinehealth [online]. New York: 2011 [cit. 2011-04-18]. *Biological Warfare*. Dostupné z WWW: http://www.emedicinehealth.com/biological_warfare/page2-em.htm#How%20Biological%20Agents%20Are%20Delivered%20and%20Detected
17. ERTLOVÁ, Františka; MUCHA, Josef. Et al. *Přednemocniční neodkladná péče*. 2. vydání. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2004. 369 s. ISBN 80-7013-379-1.
18. Hasičský záchranný sbor české republiky [online]. 2010 [cit. 2010-10-16]. *Jednotky PO*. Dostupné z WWW: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-218325.aspx>.
19. Hasičský záchranný sbor české republiky [online]. 2010 [cit. 2010-10-16]. *Základní poslání Hasičského záchranného sboru ČR*. Dostupné z WWW: <http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>.
20. HLAVÁČKOVÁ, Dana; ŠTOREK, Josef; FISHER, Václav. *Krizová připravenost zdravotnictví*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2007. 198 s. ISBN 978-80-7013-452-8.
21. HORÁK, Rudolf, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
22. CHOCHOLOUŠ, Ilja. Snadné třídění a rychlý transport - praktické poznatky z výcviku příslušníků HZS. *Urgentní medicína: časopis pro neodkladnou lékařskou péči*. 2008, č. 2, s. 4-6. ISSN 1212-1924.

23. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 01/IZS - Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2004. 38 s.
24. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 02/IZS - Demonstrování úmyslu sebevraždy.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2005. 22 s.
25. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 03/IZS - Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2006. 49 s.
26. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 04/IZS - Letecká nehoda.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2005. 41 s.
27. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 05/IZS - Nález předmětu s podezřením na přítomnost B - agens nebo toxinů.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2006. 45 s.
28. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 06/IZS - Zásah složek IZS v podmínkách rozsáhlých policejních opatření pro udržení veřejného pořádku při technoparty.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2006. 19 s.
29. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 07/IZS - Záchrana pohřešovaných osob - pátrací akce v terénu.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2010. 30 s.
30. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 08/IZS - Dopravní nehoda.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2008. 41 s.
31. *Katalogový soubor typové činnosti: STČ 09/IZS - Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2008. 39 s.

32. *Katalogový soubor typové činnosti STČ 10/IZS - Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici*. Praha Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby, 2008. 54 s.
33. KLEIN, Leo, et al. *Principy válečné chirurgie*. Praha: Grada, 2005. 132 s. ISBN 80-247-0735-4.
34. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2005. 140 s. ISBN 80-86634-70-1.
35. MATOUŠEK, Jiří; BENDÍK, Jaroslav; LINHART, Petr. *CBRN Biologické zbraně*. 1. vydání. Ostrava Edice SPBI spektrum, 2007. 187 s. ISBN 978-80-7385-003-6.
36. MATOUŠEK, Jiří; OSTERREICHER, Jan; LINHART, Petr. *CBRN: Jaderné zbraně a radiologické materiály*. 1. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2007. 141 s. ISBN 978-80-7385-029-6.
37. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-03-12]. *Ostatní složky IZS*. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/ostatni-slozky-izs.aspx>.
38. NAIDOO, Jennie; WILLS, Jane. *Health studies*. Hampshire: Palgrave, 2001. 329 s. ISBN 0-333-76008-5.
39. NAVRÁTIL, Leoš; BRÁDKA, Stanislav. *Úkoly krizového managementu v ochraně obyvatelstva*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006. 80 s. ISBN 80-7040-881-2.
40. PANOCHA, Václav. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v České republice*. 1. vydání. Praha: Armex Praha, 1997. 92 s. ISBN 80-902283-0-5.
41. POKORNÝ, Jan, et al. *Lékařská první pomoc*. 2. vydání. Praha: Galén, 2010. 474 s. ISBN 978-80-7262-322-8.
42. POKORNÝ, Jiří, et al. *Urgentní medicína*. Praha: Galén, 2004. 547 s. ISBN 80-7262-259-5.
43. Policie České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-03-20]. *Krajské ředitelství policie Jčk*. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/krajske-reditelstvi-policie-jck.aspx>.
44. Policie České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-03-20]. *Policejní prezidium České republiky*. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/policejni-prezidium-ceske-republiky-459897.aspx>.

45. PROUZA, Zdeněk; ŠVEC, Jiří. *Zásahy při radiační mimořádné události*. 1. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2008. 126 s. ISBN 978-80-7385-046-3.
46. REKTOŘÍK, Jaroslav, et al. *Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: Ekopress, s.r.o., 2007. 249 s. ISBN 80-86119-83-1.
47. SLABOTINSKÝ, Jiří; BRÁDKA, Stanislav. *Ochrana osob při chemickém a biologickém nebezpečí*. 1. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2006. 109 s. ISBN 80-86634-93-0.
48. ŠEBLOVÁ, Jana, et al. Metodiky postupů a logistika při mimořádné události a jejich uplatnění v praxi. *Urgentní medicína: časopis pro neodkladnou lékařskou péči*. 2008, č. 1, s. 7-14. ISSN 1212-1924.
49. ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém. *Právní rámec krizového managementu*. 2. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2007. 98 s. ISBN 80-86634-67-1.
50. ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém. *Základy krizového managementu*. 2. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2004. 102 s. ISBN 80-86634-44-2.
51. ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2007. 157 s. ISBN 978-80-7385-007.
52. ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém; ŠENOVSKÝ, Pavel. *Ochrana kritické infrastruktury*. 1. vydání. Ostrava: Edice SPBI spektrum, 2007. 141 s. ISBN 978-80-7385-025-8.
53. ŠTĚTINA, Jiří, et al. *Medicína katastrof a hromadného neštěstí*. Praha: Grada, 2000. 429 s. ISBN 80-7169-688-9.
54. URBÁNEK, Pavel. Hromadné postižení zdraví či velká nehoda. *Urgentní medicína: časopis pro neodkladnou lékařskou péči*. 2007, č. 2, s. 4-6. ISSN 1212-1924.
55. URDEN, Linda Diann, et al. *Critical care nursing*. 6th. St. Louis: Mosby, 2010. 1206 s. ISBN 978-0-323-05748-6.
56. *Výpis z katalogových souborů typových činností složek IZS při společném zásahu*. České Budějovice: Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje, 2009. 41 s.
57. Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje [online]. 2006 [cit. 2011-03-20]. *Dokumenty*. Dostupné z WWW: <http://www.zzsck.cz>.

58. ZEMAN, Miloš; MIKA, Otakar J. *Integrovaný záchranný systém*. Brno: VUT Brno, 2007. 53 s. ISBN 978-80-214-3448-6.

8. Klíčová slova

- **hromadné neštěstí**
- **Integrovaný záchranný systém**
- **Katalog typových činností IZS**
- **krizový management**
- **mimořádná událost**
- **Zdravotnická záchranná služba**

9. Přílohy

1. Základní spojovací řád
2. Vybavení vozidel ZZS
3. Členění místa zásahu po provedení měření dávkového příkonu radioaktivní látky
4. Členění místa zásahu při letecké nehodě
5. Členění místa zásahu u nálezu předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů
6. Stanoviště pro shromáždění a třídění raněných
7. Situační plánec místa hromadné havárie
8. Metoda třídění raněných Start
9. Karta pacienta postiženého při hromadném neštěstí

Přílohy

Příloha 1

Základní spojovací řád

1. Telefonní spojení uskutečňované prostřednictvím telefonní sítě zabezpečuje:

- a) příjem tísňových výzev z veřejné telefonní sítě, který se na celém území České republiky uskutečňuje pouze na telefonním čísle 155; jiná telefonní čísla pro příjem tísňových výzev se nepoužívají ani nezveřejňují;
- b) součinnostní spojení mezi jednotlivými zdravotnickými zařízeními, a to prostřednictvím hlavní účastnické telefonní stanice veřejné telefonní sítě nebo stanice účelové telefonní sítě; při součinnostním spojení nelze používat telefonní čísla 150, 155 a 158;
- c) součinnostní spojení s dalšími subjekty záchranného systému prostřednictvím hlavní účastnické telefonní stanice veřejné telefonní sítě nebo stanice účelové telefonní sítě; při součinnostním spojení nelze používat telefonní čísla 150, 155 a 158;
- d) přenos textových a grafických informací prostřednictvím faxu připojeného na hlavní účastnickou telefonní stanici veřejné telefonní sítě, která je vyčleněna pouze pro tento účel.

2. Rádiové spojení slouží:

- a) k řízení výjezdových skupin a ke koordinaci činnosti dopravy raněných, nemocných a rodiček zdravotnickým operačním střediskem; každé zdravotnické operační středisko disponuje alespoň jedním provozním kanálem z osmi kanálů pásma 74 MHz podle kmitočtového plánu určeného Českým telekomunikačním úřadem;
- b) k zabezpečení součinnosti mezi jednotlivými mobilními prostředky výjezdových skupin a dopravy raněných, nemocných a rodiček na provozním kanálu pásma 74,725 MHz;
- c) k řízení výjezdových skupin, k operativnímu spojení mezi operačními středisky jednotlivých subjektů záchranného systému a k operativnímu přímému spojení mezi výjezdovými skupinami jednotlivých subjektů záchranného systému prostřednictvím hromadné radiokomunikační sítě PEGAS, která je součástí záchranného systému; k řízení dopravy raněných, nemocných a rodiček a ke koordinaci její činnosti s výjezdovými skupinami se přitom využívá provozní kanál pásma 74 MHz.

Zdroj: vyhláška č. 434/1992, o zdravotnické záchranné službě

Příloha 2

Vybavení vozidel ZZS

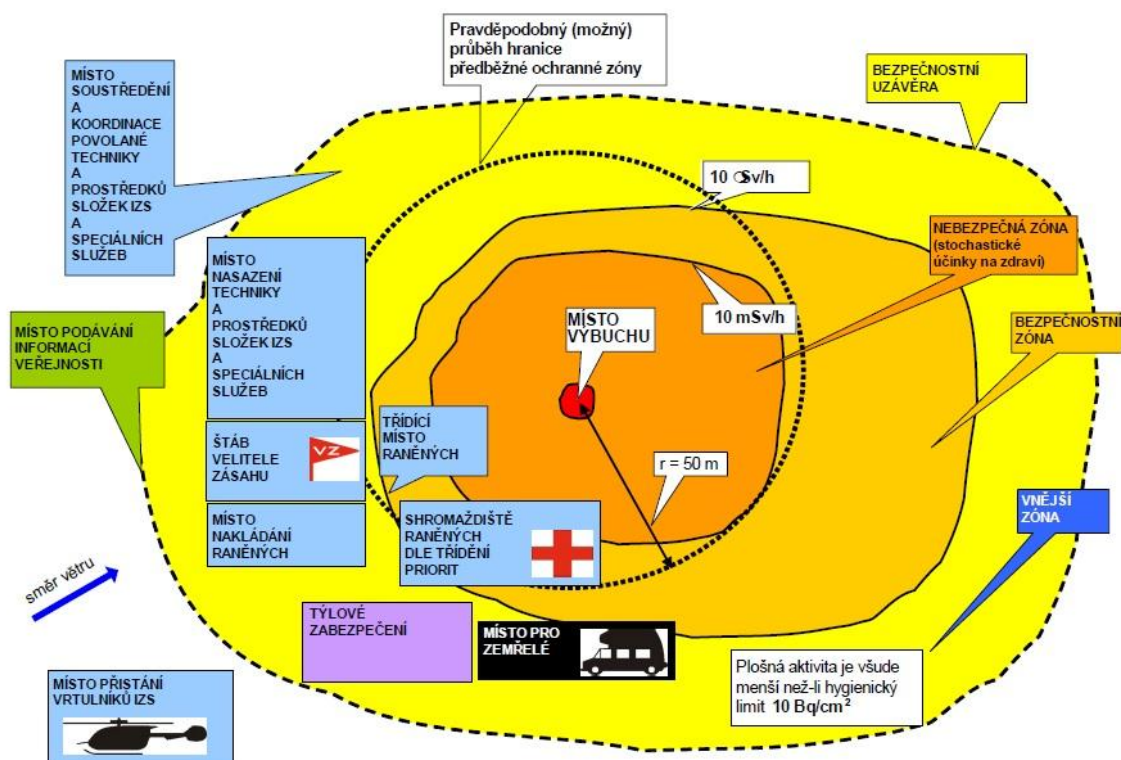
výrazným označením Záchraná služba na bocích vozu o velikosti písma minimálně 100 mm a na zádi střechy volacím znakem radiostanice vozu, nosítky s nosným zařízením na jejich upevnění nebo nosítky s přímým uchycením do podlahy vozu s možností polohování samostatně nebo v soupravě, umožňující sklon v podélné ose 30 st. ,
transportním křeslem,
transportní plachtou,
2 x 10 l tlakovou kovovou nádobou na O₂ s příslušenstvím a odběrovým místem v sanitním prostoru s inhalační polomaskou a průtokoměrem,
2 x 2 l tlakovou přenosnou nádobou na O₂ s příslušenstvím, defibrilátorem přenosným s možností monitorování EKG (do dvou let od nabytí účinnosti této vyhlášky),
automatickým dýchacím přístrojem pro umělou plicní ventilaci, vakuovou matrací,
scoop - vyprošťovacím rámem,
límecem pro fixaci krční páteře,
extenční dlahou pro dolní končetinu,
dlahami fixačními (Kramerovy, pneumatické),
odsávačkou účinnou s motorovým pohonem,
ručními dýchacími přístroji pro novorozence a dospělé s maskami pro novorozence, děti a dospělé,
PEEP ventilem,
laryngoskopem pro dospělé,
fonendoskopem,
tonometrem,
teploměrem lékařským,
pomůckami pro účinné stavění krvácení (Martinova škrtidla, obvazy sterilní, rukavice chirurgické sterilní a nesterilní),
roztokem desinfekčním,
soupravou pro ošetření popálenin,
soupravou pro vedení porodu v terénu (porodnický balíček),
nůžkami převazovými,
spotřebním zdravotnickým materiálem pro účinné zajištění stavění krvácení a krytí ran (včetně obvazového materiálu, nůžek a peánů),
udržování volných cest dýchacích a jejich odsávání,
intubace všech věkových skupin (včetně zavaděče a kleští dle Magilla),
ošetření popálenin,
žilního vstupu plastikovou kanylou,
přetlakové infúze,
zjištění aktuální glykémie,
skupinami léků v minimální skladbě
analgetika, vč. perorálních,

kortikoidy,
sedativa,
sympatikomimetika,
vasodilatantia (NTG ling., spray),
infuzními roztoky v minimální skladbě
krystaloidy 3krát á 500 ml,
koloidy 2krát á 500 ml,
plazmaexpander á 400 ml,
G 10 %, 5 % á 500 ml,
G 40 % 80 ml,
Mannitol 15 - 20 % 100 ml,
NaHCO₃ 4,2 - 8,4 % 100 ml,
Ophtalem pro výplach oka,
miskou emitní,
prostěradlem,
přikrývkou s povlečením,
hliníkovou fólií pro udržování tělesné teploty,
fólií pro zemřelé;

Zdroj: vyhláška č. 49/1993, o technických a věcných požadavcích na vybavení zdravotnických zařízení

Příloha 3

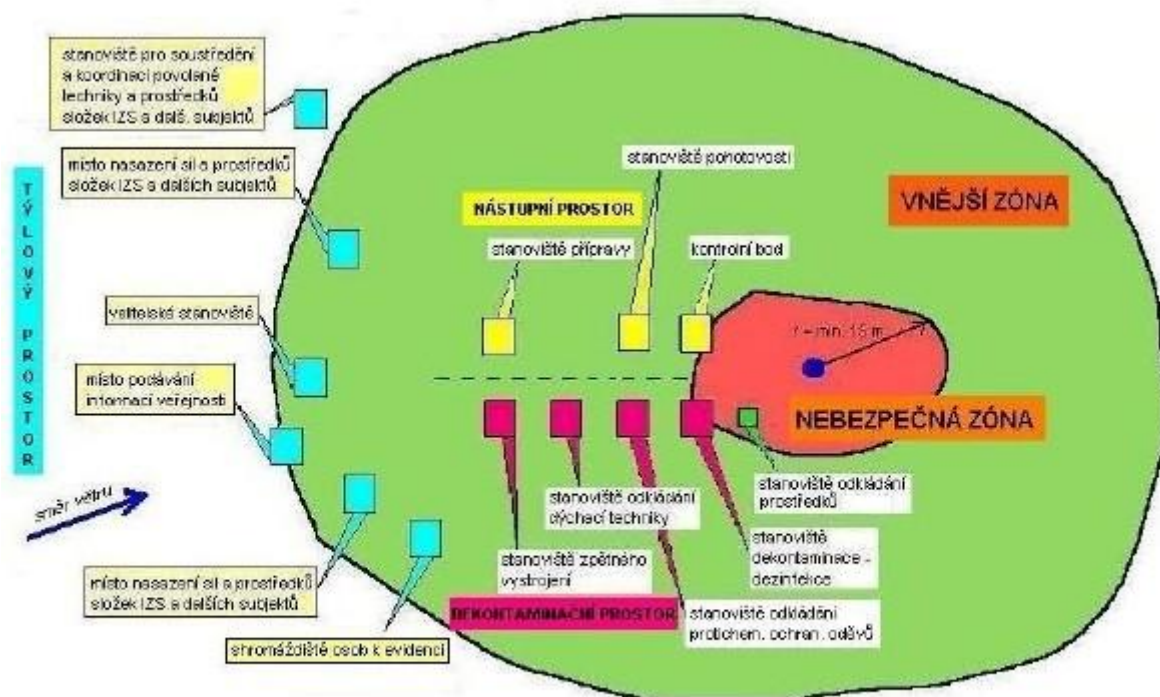
Členění místa zásahu po provedení měření dávkového příkonu

Zdroj: STČ – 01/IZS

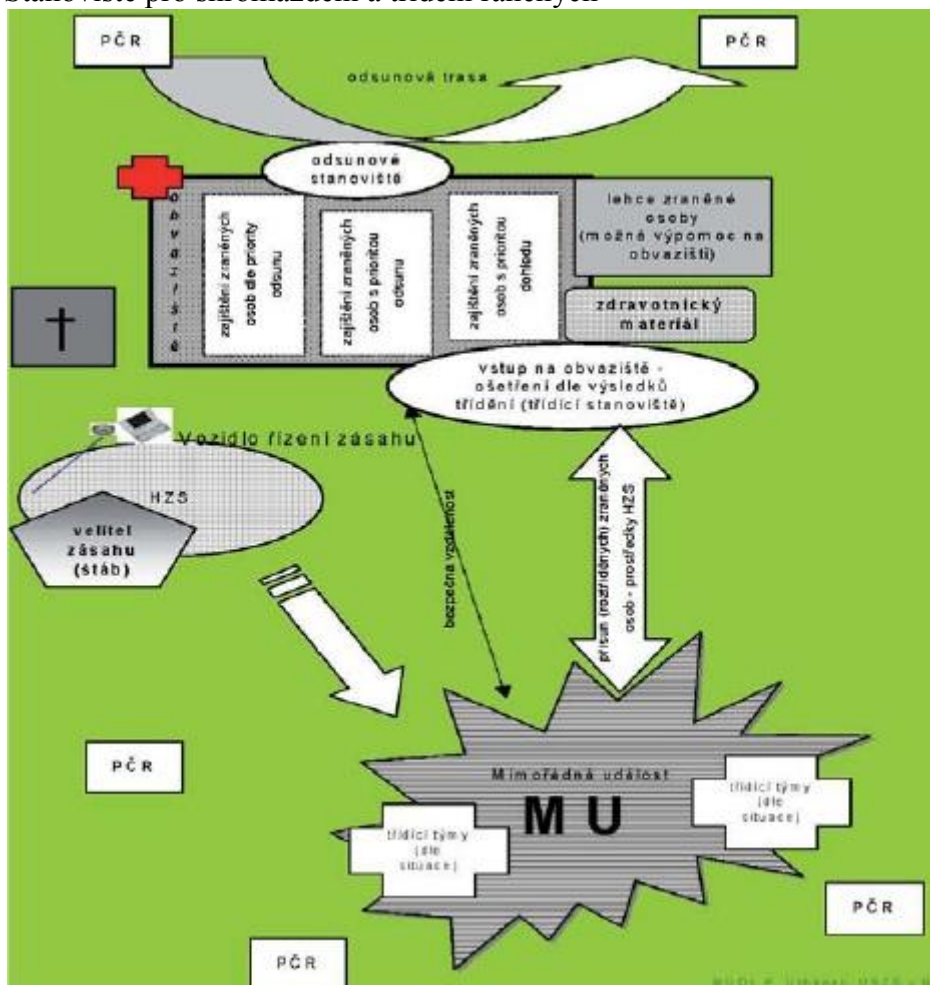
Příloha 5

Členění místa zásahu u nálezů předmětů s podezřením na přítomnost B-agentů nebo toxinů

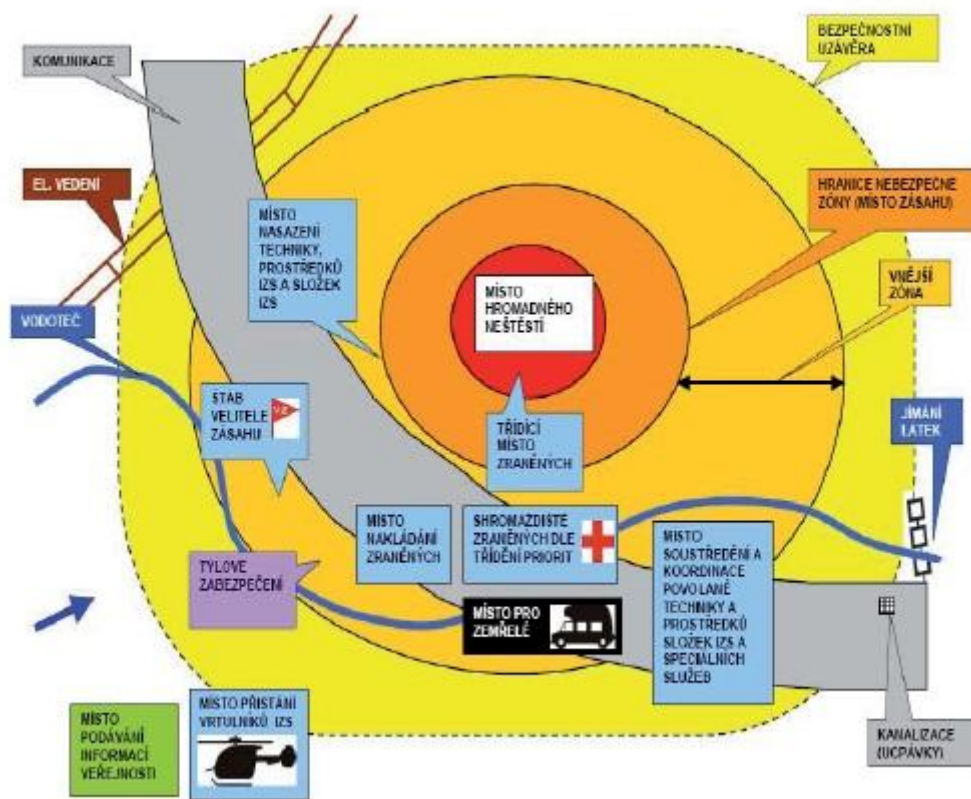
Zdroj: STČ – 05/IZS

Příloha 6
Stanoviště pro shromáždění a třídění raněných

Zdroj: STČ – 09/IZS

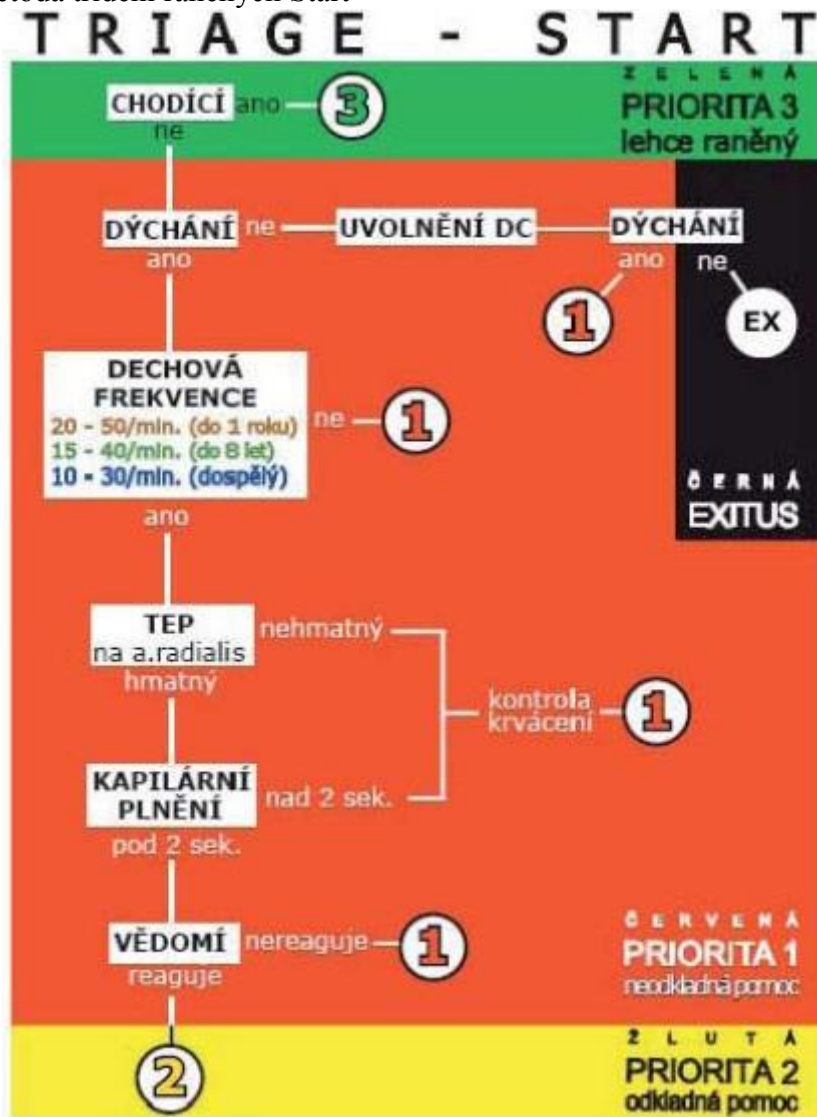
Příloha 7
Situční plánek místa hromadné havárie

Zdroj: STČ – 09/IZS

Příloha 8

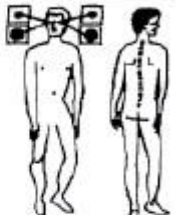

Metoda třídění raněných Start

Zdroj: STČ – 09/IZS

Příloha 9

Karta pacienta postiženého při hromadném neštěstí

1		2																	
<p>DIAGNOZA</p> <p>Vědomí D. K. ☐ ↕</p> <p>Dýchání D. K. ☐ ↕</p> <p>Oběh D. K. ☐ ↕</p> <p>Pac. č. <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>TRIDENÍ</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <th>Terapie</th> <th>Priorita transp.</th> <th>Čekání</th> </tr> <tr> <td>☐ I</td> <td>☐ IIa ☐ IIb</td> <td>☐ III ☐ IV</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Léčeb</td> </tr> </table> <p>Čas: <input style="width: 50%;" type="text"/></p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <th>Terapie</th> <th>Priorita transp.</th> <th>Čekání</th> </tr> <tr> <td>☐ I</td> <td>☐ IIa ☐ IIb</td> <td>☐ III ☐ IV</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Lékař</td> </tr> </table> <p>Čas: <input style="width: 50%;" type="text"/></p>	Terapie	Priorita transp.	Čekání	☐ I	☐ IIa ☐ IIb	☐ III ☐ IV	Léčeb			Terapie	Priorita transp.	Čekání	☐ I	☐ IIa ☐ IIb	☐ III ☐ IV	Lékař			<p>POTVRZENÍ PROVEDENÍ</p> <p>☐ O₂</p> <p>☐ Intubace</p> <p>☐ Ventilace</p> <p>☐ Pleurální drenáž</p> <p style="text-align: center;">☐ Pravo ☐ Vlevo</p> <p>☐ Zástava krvácení</p> <p>☐ Infuze</p> <p>Léky</p> <p>☐ Znehybnění</p> <p>☐ Dekontaminace</p> <p>☐ ☐ </p> <p>Odd. <input style="width: 50%;" type="text"/> Transp. prostředek <input style="width: 50%;" type="text"/></p>
Terapie	Priorita transp.	Čekání																	
☐ I	☐ IIa ☐ IIb	☐ III ☐ IV																	
Léčeb																			
Terapie	Priorita transp.	Čekání																	
☐ I	☐ IIa ☐ IIb	☐ III ☐ IV																	
Lékař																			
<p>DOPRAVCE</p> <p>Pac. č. <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>☐ <input style="width: 50%;" type="text"/> Odd. <input style="width: 50%;" type="text"/></p>	<p>Útržek pro dopravce <input style="width: 50%;" type="text"/></p> <p>Poznámky: <input style="width: 90%;" type="text"/></p>																		
<p>ZZS</p> <p>Pac. č. <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>☐ <input style="width: 50%;" type="text"/> Voz č. <input style="width: 50%;" type="text"/></p>	<p>Útržek pro ZZS <input style="width: 50%;" type="text"/></p> <p>Poznámky: <input style="width: 90%;" type="text"/></p>																		

Zdroj: STČ – 09/IZS